

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

Kommissionens rekommendationer för Finlands strategiska GJP-plan SDW (2020) 376 final

Följedokument till

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Rekommendationer till medlemsstaterna vad gäller deras strategiska planer för den gemensamma
jordbrukspolitiken COM (2020) 846

Innehåll

Kommissionens rekommendationer om Finlands strategiska plan inom den gemensamma jordbrukspolitiken 2

1.1	Främja en smart, motståndskraftig och diversifierad jordbrukssektor för livsmedelstryggheten..	3
1.2	Stödja miljövard och klimatåtgärder och bidra till unionens miljö- och klimatrelaterade mål	3
1.3	Förbättra den socioekonomiska strukturen i landsbygdsområden och hantera samhällsproblem	4
1.4	Modernisera sektorn genom att främja och utbyta kunskap, innovation och digitalisering samt uppmuntra sektorn att ta till sig dessa saker.....	5
1.5	Rekommendationer	6

Bedömning av jordbruk och landsbygdsområden i Finland.....8

2.1	Stödja en livskraftig jordbruksinkomst och motståndskraft över hela EU:s territorium för att förbättra livsmedelssäkerheten	9
2.2	Öka konkurrenskraften och marknadsorienteringen, med ett större fokus på forskning, teknik och digitalisering.....	11
2.3	Förbättra jordbrukarnas ställning i värdekedjan.....	12
2.4	Bidra till begränsning av och anpassning till klimatförändringar samt till hållbar energi	13
2.5	Främja hållbar utveckling och effektiv förvaltning av naturresurser som vatten, mark och luft	15
2.6	Bidra till att skydda den biologiska mångfalden, stärka ekosystemtjänster samt bevara livsmiljöer och landskap.....	17
2.7	Locka unga jordbrukare och underlätta affärsutveckling i landsbygdsområden.....	19
2.8	Främja sysselsättning, tillväxt, social delaktighet och lokal utveckling i landsbygdsområden, inbegripet bioekonomin och hållbart skogsbruk	20
2.9	Se till att EU:s jordbruk bättre tillmötesgår samhällets krav på livsmedel och hälsa, inbegripet säkra, näringsrika och hållbara livsmedel samt djurs välbefinnande	22
2.10	Övergripande mål om kunskap, innovation och digitalisering.....	23

1

Kommissionens rekommendationer om Finlands strategiska plan inom den gemensamma jordbrukspolitiken

Inom ramen för den strukturerade dialogen för utarbetandet av den strategiska planen inom den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) innehåller detta dokument rekommendationer om Finlands strategiska GJP-plan. Rekommendationerna bygger på analyser av läget, behoven och prioriteringarna för jordbruk och landsbygdsområden i Finland. De berör särskilda ekonomiska, miljömässiga och sociala mål för den framtida gemensamma jordbrukspolitiken och i synnerhet ambitionsnivån och de specifika målen för Från jord till bord-strategin och strategin för biologisk mångfald 2030. Såsom anges i Från jord till bord-strategin uppmanar kommissionen Finland att i sin strategiska GJP-plan fastställa uttryckliga nationella värden för målen i den gröna given¹, med beaktande av dess specifika situation och dessa rekommendationer.

---

¹ Det gäller målen kopplade till användning av och risker med bekämpningsmedel, försäljning av antimikrobiella medel, näringsämnesförlust, arealer med ekologiskt jordbruk, landskapselement med hög mångfald och tillgång till snabbt bredband.

1.1 Främja en smart, motståndskraftig och diversifierad jordbrukssektor för livsmedelstryggheten

Jordbruk i EU:s nordligaste regioner är kostsamt och kännetecknas av låg lönsamhet och en begränsad variation av grödor. Strukturella problem knutna till ogynnsamma odlingsbetingelser och långa avstånd leder till högre produktionskostnader, vilket gör jordbrukssektorn kraftigt beroende av offentligt stöd.

Den gemensamma jordbrukspolitiken och nationella stödordningar spelar en avgörande roll i Finland och utan inkomststöd skulle genomsnittsinkomsten per arbetstagare vara negativ. Tvärtemot den positiva trenden i genomsnitt på EU-nivå sjunker jordbruksinkomsterna per arbetstagare i Finland. För att säkerställa livsmedelsproduktionen är jordbrukssektorn därför i fortsatt behov av starkt och riktat inkomststöd som tar hänsyn till regionala skillnader.

Att öka jordbrukets lönsamhet och stimulera jordbruksinkomsterna och produktiviteten är centrala frågor. Trots att Finland har mer investeringar i jordbruket än andra medlemsstater behöver den årliga nedåtgående tendensen vad gäller arbetsproduktivitet uppmärksammas. Det är svårt att hitta exportmarknader på grund av de långa avstånden till marknaderna, bristen på tillräckliga och stabila volymer samt dålig priskonkurrenskraft.

För att övervinna sådana hinder behöver sektorn investeringar som stimulerar produktiviteten och höjer värdet på livsmedelsprodukterna. I samband med den strukturella utvecklingen av djurhållning och mjölkproduktion behövs särskilt investeringar inom gräsmark och fodertillverkning. Investeringar i bearbetning och marknadsföring skulle hjälpa till att åtminstone delvis kompensera för de höga kostnaderna för primärproduktionen.

Vissa av de centrala faktorerna för marknadsföring och export skulle kunna vara kopplade till de innovativa lösningarna, med stöd av forskning och samarbete. Finland skulle även kunna dra nytta av sina fördelar vad gäller den rena naturmiljön, den låga användningen av bekämpningsmedel inom jordbruket, den låga användningen av antimikrobiella medel och de högre djurskyddsnormerna. Det kan vara värt att överväga att öka medvetenheten om dessa typiska fördelar som det finska jordbruket åtnjuter i fråga om hållbar produktion. I detta sammanhang skulle EU:s kvalitetsmärkning kunna spela en roll.

Finland bör stimulera tillgången till finansiering för jordbrukare. Detta skulle bland annat kunna innefatta användningen av finansiella instrument för medelstora företag, som ibland stöter på hinder när de söker finansiering för värdehöjande investeringar. Medelstora företag är den största gruppen jordbruksföretag i Finland och kan leda sektorns framtida utveckling, så det är viktigt att de får tillgång till finansiering.

Livsmedelskedjan kännetecknas av en stark närvaro av jordbrukskooperativ inom primärproduktionen och bearbetningen av mjölk och kött. Koncentrationen av utbudet är dock låg i andra primärproduktionssektorer. Producentorganisationer är däremot ovanliga och täcker än så länge endast en del av frukt- och grönsakssektorn. Grossisthandels- och detaljhandelssektorerna är starkt koncentrerade och har ökat sin andel av värdet i livsmedelskedjan de senaste åren på bekostnad av primärproducenter. Finland skulle därmed kunna undersöka hur primärproducenterna skulle kunna stödjas, särskilt i sektorer med få kooperativ.

1.2 Stödja miljövard och klimatåtgärder och bidra till unionens miljö- och klimatrelaterade mål

Även om Finland presterar väl enligt många miljöindikatorer finns det fortfarande utrymme för förbättringar, särskilt när det gäller ammoniakutsläpp, biologisk mångfald och vattenkvalitet. Faktum är att om man både tar hänsyn till det nationella luftvårdsprogrammet och utsläppsprognoser är det stor risk att Finland inte kommer att kunna uppnå sina åtaganden om minskade ammoniakutsläpp för 2020–2029. För

att uppnå målen i den gröna given bör Finland öka sina ansträngningar på vissa områden. Med tanke på den känsliga subarktiska och arktiska naturen är miljövärd av yttersta vikt.

Trenderna för vissa mål för biologisk mångfald har visat sig vara ogynnsamma. Det gäller särskilt indexet över odlingslandskapets fåglar, som visar en nedgång. På liknande sätt visar finska nationella bedömningar av fågelarter anknutna till jordbrukslivsmiljöer en nedåtgående trend, om än inte lika skarp. Den gemensamma jordbrukspolitiken kan spela en viktig roll när det gäller att uppnå EU:s mål för biologisk mångfald, i linje med den prioriterade åtgärdsramen för finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Att hålla god status i vattenförekomster och minska föroreningar i kustvatten prioriteras av Finland genom underhåll av buffertzoner för att minska eutrofiering och förbättring av livsmiljöer. Ytterligare investeringar krävs för att skydda våt-, torv- och gräsmark samt för gödselhantering (särskilt för att minska ammoniakutsläppen). Det är också viktigt att bevara öppna områden för att främja den biologiska mångfalden och koldioxidavskiljning.

Indikatorerna för begränsning av och anpassning till klimatförändringar är relativt positiva i Finland. Jordbrukets andel av växthusgasutsläppen (inklusive åkermark och gräsmark) i förhållande till resten av ekonomin är dock fortsatt på en betydligt högre nivå än EU-snittet.

Finland förvaltar en mycket värdefull kolsänka på EU-nivå, tack vare dess omfattande skogsbrukssektor och skogstäcke (den största skogsarealen i EU i förhållande till den totala landarealen) samt dess kolrika jordar. Landet bör därför inrikta sig på att bevara denna kolsänka.

Torvmarker, som täcker omkring en tredjedel av Finlands landareal, är en stor källa till växthusgasutsläpp, och utsläppen från åkermark och våtmarker ökar, även om utvecklingen har saktat ned under de senaste tio åren.

För markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk bör Finland utforska olika interventionstyper för att minska utsläppen, exempelvis genom strategier för koldioxidlagring där ersättning ges för restaurering av torvmark, eller lämpliga och klimatanpassade produktionsmetoder på organiska jordarter.

Även om det ekologiska jordbruket har utvecklats i positiv riktning de senaste åren är det fortfarande en hel del som återstår för att uppnå målet i Från jord till bord-strategin.

1.3 Förbättra den socioekonomiska strukturen i landsbygdsområden och hantera samhällsproblem

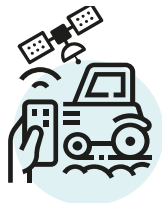
Finland har stora, glesbefolkade områden med långa avstånd. Att hantera den starka befintliga avfolkningstendensen och förbättra landsbygdsområdenas livskraft som attraktiva platser att leva på kräver investeringar i infrastrukturtjänster på landsbygden och andra försörjningsmöjligheter än jordbruk. Ansträngningar för att främja ett generationsskifte bör stärkas och inkludera bättre tillgång till finansiering och en ökning av det låga antalet kvinnliga driftsledare inom jordbruket. För att komma till rätta med avfolkningsproblemet är det också viktigt att ta itu med ungdomsarbetslösheten och andelen som står utanför arbetsmarknaden i landsbygdsområden i allmänhet.

Skyddet av lantarbetare, särskilt säsongarbetare och irreguljär arbetskraft med otrygga anställningsformer, kommer att spela en viktig roll när det gäller respekten för de rättigheter som fastställs i lagstiftningen vilket är en väsentlig del av EU:s rättvisa livsmedelssystem enligt Från jord till bord-strategin.

Jämfört med genomsnittet i EU är situationen i Finland vad gäller djurskyddspraxis och användningen av antimikrobiella medel ganska positiv. Finland har tagit betydande initiativ i dessa frågor och indikatorerna speglar denna positiva situation, som behöver upprätthållas och om möjligt förbättras ytterligare. Den totala

användningen av bekämpningsmedel har ökat markant (enligt mätningar med den harmoniserade riskindikatorn för bekämpningsmedel – HRI 1) på grund av användningen av urea i skogarna. Det finns dock en sjunkande tendens i HRI 1 för användning i jordbruk. Främjande av en hållbar användning av bekämpningsmedel, i synnerhet genom att säkerställa användning av integrerat växtskydd, behövs för att uppnå målet i den gröna given.

Finland bör även vidta åtgärder för att övergå till hälsosammare kostvanor eftersom landet har en mycket hög förekomst av icke-överförbara sjukdomar på grund av kostrelaterade riskfaktorer.

1.4 Modernisera sektorn genom att främja och utbyta kunskap, innovation och digitalisering samt uppmuntra sektorn att ta till sig dessa saker

Finland är ett innovativt och kunskapsinriktat samhälle med en stark betoning på digitalisering och forskning. Avstånden är emellertid långa på grund av den låga befolkningstätheten. Detta kan vara anledningen till varför det finska kunskaps- och innovationssystemet inom jordbruket (Akis), trots dess styrka, är relativt fragmenterat. Finland bör stärka samordningen, samarbetet och samverkan mellan Akis-intressenter. Ett särskilt fokus bör ligga på förbindelserna mellan offentliga och privata rådgivare, på deras utbildning och färdigheter samt på rådgivare som tillhandahåller stödtjänster för innovation. Att säkerställa kunskapsflöden mellan alla Akis-intressenter genom att ta vara på individuella innovativa idéer skulle stödja upprättandet och genomförandet av enskilda innovationsprojekt inom europeiska innovationspartnerskap och påskynda innovation.

Finland präglas av stora, glesbefolkade områden, och bredbandsanslutningen genom nästa generations accessnät (NGA) på landsbygden är mycket låg. Offentligt stöd är därför nödvändigt för att uppnå målet i den gröna given om 100 % täckning av snabbt bredband senast 2025.

1.5 Rekommendationer

För att ta itu med ovanstående sammanlänkade ekonomiska, miljö- och klimatmässiga samt sociala utmaningar anser kommissionen att Finlands strategiska GJP-plan behöver prioritera och fokusera sina interventioner på följande punkter, och samtidigt ta hänsyn till den mångfald som präglar landets jordbruk och landsbruksområden, inklusive Åland:

Främja en smart, motståndskraftig och diversifierad jordbrukssektor för livsmedelstryggheten

- **Öka inkomsterna och lönsamheten i jordbrukssektorn** genom att främja produktivitetshöjande investeringar och avhjälpa finansieringsbrister. **Förbättra inriktningen för det direkta inkomststödet** genom att till exempel tillämpa kompletterande omfördelade inkomststöd för hållbarhet och minskade betalningar.
- **Förstärka jordbruksproduktionens mervärde**, t.ex. genom att i högre grad främja produktens inneboende egenskaper och verka för användningen av ekologisk (EU-)kvalitetsmärkning och lyfta fram hållbara produktionsmetoder.
- **Underlätta samarbete för att skapa innovation** och höja produkternas värde genom investeringar och främjande av producentorganisationer i sektorer med få sådana organisationer.

Stödja miljövard och klimatåtgärder och bidra till unionens miljö- och klimatrelaterade mål

- **Förbättra den biologiska mångfalden** i enlighet med de nya insatserna i strategin för biologisk mångfald, i synnerhet statusen för livsmiljöer och skyddade arter, fågelarter i jordbruksbygder och vilda pollinatörer, genom att bättre bevara livsmiljöer såsom gräsmark, torvmark och andra våtmarker. Detta kan åstadkommas med hjälp av skyddsåtgärder i linje med den prioriterade åtgärdsramen för finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken.
- **Intensifiera ansträngningarna för att minska ammoniakutsläpp**, framför allt från djuruppfödningssektorn, för att fullgöra det nationella åtagandet om utsläppsminskningar. Detta kan i synnerhet uppnås genom investeringar i gödselhantering och i utvecklingen och tillämpningen av lämplig teknik.
- **Öka arealen för ekologiskt jordbruk och bidra till målet i EU:s gröna giv genom att** framhålla konsumtion och användning av ekologisk produktion samt tillgodose behov inom forskning och innovation för ekologisk produktion.
- **Bidra till att begränsa klimatförändringarna:** Särskilt fokus bör ligga på **skogar** och **kolrika jordar** (torv- och åkermark) i syfte att stärka de nuvarande kolsänkorna och **minska växthusgasutsläppen**. Det krävs också ytterligare uppmärksamhet för att **minska metanutsläppen** i enlighet med **metanstrategin**, exempelvis genom att främja produktionen av **biogas**.
- **Bidra till klimatanpassning och öka motståndskraften** via riktade investeringar och bättre förvaltning.
- **Öka näringsutnyttjandet** i enlighet med det **relaterade målet i EU:s gröna giv** och begränsa den urlakning av näringsämnen som drabbar kustområden och Östersjön.
- Arbeta för **hållbar skogsförvaltning**, förbättra mångfunktionalitet, skogsskydd och återställning av skogarnas ekosystem för att uppnå goda förhållanden för livsmiljöer och arter i skogarna i syfte att förbättra ekologiska tjänster och biologisk mångfald, samt för att bygga upp motståndskraft mot hot såsom effekter av klimatförändringarna.

Förbättra den socioekonomiska strukturen i landsbygdsområden och hantera samhällets efterfrågan

- **Främja diversifieringen av ekonomin på landsbygden och infrastrukturutvecklingen i landsbygdsområden** genom att utnyttja ökad samordning av kunskaper och innovation samt en ytterligare förstärkt integrering av berörda aktörer.
- **Fortsätta ansträngningarna för att främja ett generationsskifte**, bland annat genom det nuvarande stödet inom den gemensamma jordbrukspolitiken för unga jordbrukare, och öka tillgången till finansiering och mark genom ytterligare utarbetande av lämpliga stödåtgärder.

Främja och utbyta kunskap, innovation och digitalisering i jordbruket och landsbygdsområden samt uppmuntra sektorn att ta till sig dessa saker

- **Främja och investera i utvidgningen av NGA-bredband på landsbygden och i avlägsna områden, i enlighet med målet i EU:s gröna giv** om 100 % täckning av snabbt bredband senast 2025. I samband med detta kommer det att vara viktigt att säkerställa synergier med annan EU-finansiering och nationell finansiering.
- **Stärka kunskaps- och innovationssystemet inom jordbruket** genom varaktiga investeringar i samordning och samarbete mellan dess aktörer och organisationer.

2

Bedömning av jordbruk och landsbygdsområden i Finland

Finlands jordbrukssektor kännetecknas av modern teknik, miljöstandarder och djurskyddsnormer samt metoder som ligger över EU:s genomsnitt, men även av stora utmaningar när det kommer till lönsamheten. Odlingssäsongen är kort, kostnaderna höga, avstånden långa och variationen av grödor är oerhört begränsad. Utan offentligt stöd skulle inkomsten vara negativ och i motsats till trenden i genomsnitt i Europa sjunker jordbruksinkomsten per arbetstagare. Finland har en starkt negativ handelsbalans för livsmedel. Den totala arbetskraften inom jordbruket minskar mycket snabbare än snittet i EU, samtidigt som antalet jordbruksföretag också sjunker.

Glesbefolkade Finland är ett av länderna med mest landsbygd i Europa och dessa områden drabbas av ökande avfolkning. Tillräckliga tjänster och infrastrukturer, såsom NGA-bredband, bör säkerställas.

2.1 Stödja en livskraftig jordbruksinkomst och motståndskraft över hela EU:s territorium för att förbättra livsmedelssäkerheten

Finland har den nordligaste jordbruksproduktionen, den kortaste odlingssäsongen och den lägsta befolkningstätheten i EU¹, kombinerat med långa avstånd. De subarktiska och arktiska produktionsförhållandena leder till låg avkastning, höga produktionskostnader och en begränsad variation av grödor som är lämpliga för de finska odlingsbetingelserna.

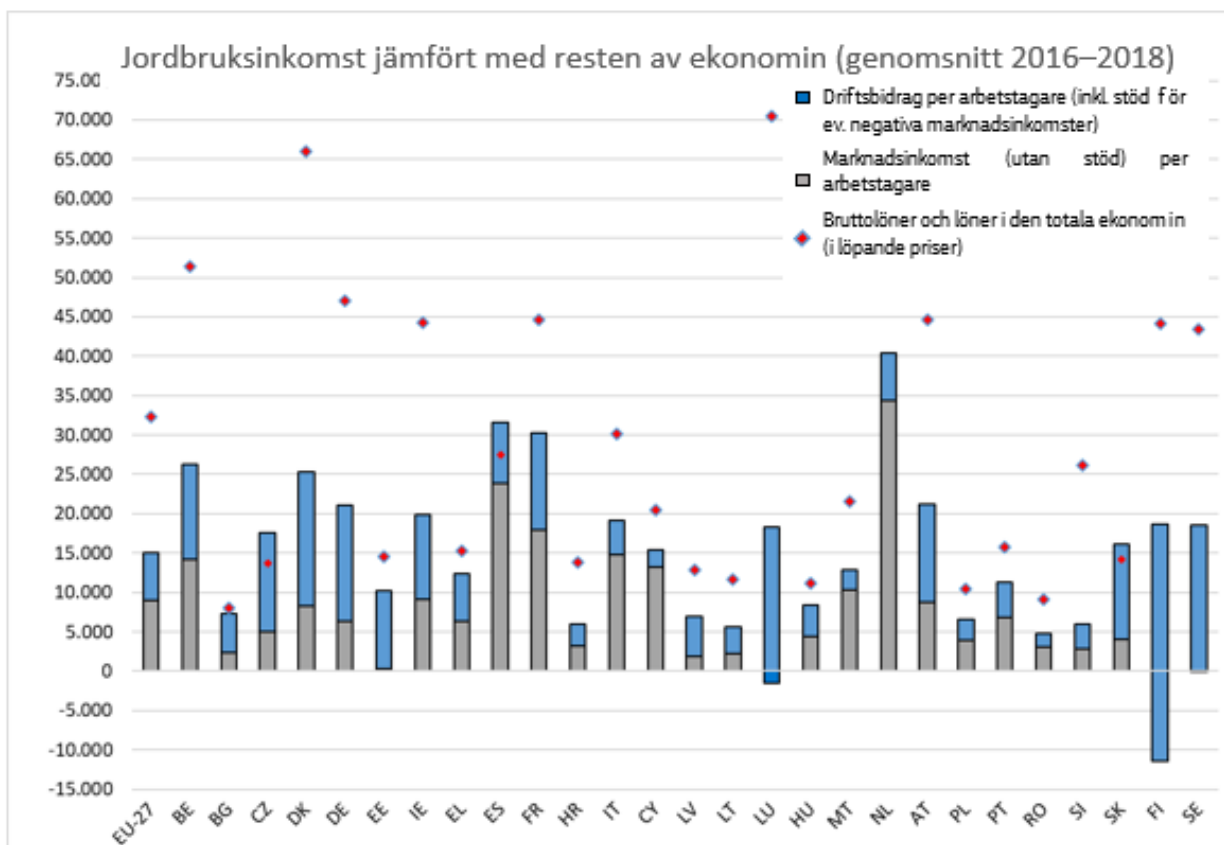
I detta sammanhang är stödet inom den gemensamma jordbrukspolitiken samt nationellt stöd av avgörande betydelse för jordbruksinkomsterna i Finland. Dessa två typer av stöd spelar en betydligt viktigare roll när det gäller att realisera en inkomst som är jämförbar med EU-snitten. Det totala stödet inom den gemensamma jordbrukspolitiken utgör 58 % av jordbrukets faktorinkomst i Finland², varav direktstödet motsvarade cirka 34 % av jordbrukets faktorinkomst i Finland under 2018, medan det europeiska snittet ligger på runt 24 %³. Dessutom spelar landsbygdsutvecklingsstödet en viktig roll (särskilt stödet för områden med naturliga begränsningar som betalas ut för hela territoriet). Utan inkomststöd skulle den genomsnittliga inkomsten per arbetstagare vara negativ⁴, motsvarande -11 368 euro per heltidsanställd. Även med stödet uppgår inkomsten per arbetstagare inom jordbruket bara till 42 % av den genomsnittliga inkomsten i ekonomin⁵. Den årliga avkastningen på kapital var negativ mellan 2000 och 2018⁶, vilket innebär en genomsnittlig timlön för en jordbrukare på 5,4 euro, medan jordbruksföretagen har en negativ balans på i genomsnitt 28 000 euro efter avdrag för ökande produktionskostnader. Företagsinkomsten uppgår till 33 % av målet⁷.

Mellan 2010 och 2015 följde jordbruksinkomsten per arbetstagare en nedåtgående trend i Finland – i motsats till det europeiska genomsnittet. Under 2019 uppgick jordbrukets faktorinkomst per arbetstagare i reala termer till cirka 23 000 euro (motsvarande 48 % av genomsnittslönen i hela ekonomin⁸), medan jordbrukets faktorinkomst i de flesta liknande ekonomierna (vad gäller BNP per capita) tenderar att vara högre⁹. Mellan 2010 och 2018 minskade inkomsterna för jordbrukshushåll, medan den ökade i hushåll som fick sin försörjning från annan företagsinkomst eller lön än från jordbruket¹⁰. Bland jordbrukarna har 76 % upplevt svårigheter i samband med produktionskostnaderna och 34 % i samband med tillgång till mark¹¹.

Inkomsten per arbetstagare är över det nationella snittet för gårdar med svin- och fjäderfäuppfödning. Inkomsten fluktuerar kring det finska genomsnittet för mjölkgårdar, åkerbruk samt lantbruk med inriktning på djurhållning. Med undantag för handelsträdgårdar är stödet inom den gemensamma jordbrukspolitiken avgörande för att jordbrukarna ska få en positiv inkomst¹², och 19,2 % av direktstödet används för att tillhandahålla kopplat stöd till vissa sektorer¹³.

Inkomsten per arbetstagare ökar med jordbruksföretagets storlek¹⁴, där inkomsten i genomsnitt är lägst för jordbruksföretag med mellan 10 och 30 hektar. I kategorin mindre jordbruksföretag (5–10 hektar) ägs 16 % av jordbrukare som är 65 år eller äldre och har en mycket begränsad omsättning¹⁵. På EU-nivå fick de stödmottagare som tillhörde de största 20 % (i antal) fortfarande omkring 80 % av det totala direktstödet 2017¹⁶. I Finland är direktstödet mindre koncentrerat, och 57 % av det gick till 20 % av jordbrukarna¹⁷. Fysiskt mindre jordbruksföretag (under det nationella medelvärdet) får dock något mindre direktstöd per hektar än genomsnittet i Finland¹⁸.

Svängningarna i inkomster är stora för jordbruksodlingar och blandad animalieproduktion. Fytosanitära förluster kompenseras från statsbudgeten¹⁹. Rikshanteringsåtgärderna inom programmet för utveckling av landsbygden vidtas inte i Finland²⁰. Den höga graden av samarbete mellan jordbrukarna stärker dock deras marknadsställning och underlättar en anpassning till förändrade affärsvillkor, såsom väder eller marknader.

Källa: Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling. *GJP-kontextindikator C.25 Jordbrukets faktorinkomst och GJP-kontextindikator C.26 Jordbrukets företagsinkomst.* Inkomst baserad på Eurostat [[aact_eaa04](#)], [[aact_ali01](#)] och [[aact_eaa06](#)], där arbetstagarnas ersättning läggs till företagsinkomsten och divideras med det totala antalet årsarbetsenheter. Anmärkning: uppskattade uppgifter för 2019. Den genomsnittliga lönen i ekonomin baserad på Eurostat [[nama_10_a10_e](#)] om tusen arbetade timmar enligt inhemskt begrepp för arbetstagare och [[nama_10_a10](#)] om löner.

2.2 Öka konkurrenskraften och marknadsorienteringen, med ett större fokus på forskning, teknik och digitalisering

De särskilda egenskaperna hos den finska jordbrukssektorn och dess nordliga läge innebär ett antal begränsningar som gör att finska jordbrukare inte kan konkurrera med andra europeiska länder i fråga om kvalitet. Klimatförhållandena och de kortare odlingssäsongerna leder till högre produktionskostnader och ett behov av att konkurrera med kvaliteten genom produkter med stort mervärde samt innovation. Exempel som bidrar till ett högre mervärde är den låga användningen av antimikrobiella medel och de höga djurskyddsnormerna.

På grund av sitt importberoende är den finska handelsbalansen för jordbruksbaserade livsmedel negativ, och denna negativa balans ökar till och med mer över tid. Enligt uppgifter för 2018 kommer lite drygt 50 % av den totala importen av jordbruksbaserade livsmedel från Nederländerna, Tyskland, Sverige och Danmark. Finlands handelsbalans för jordbruksbaserade livsmedel i förhållande till länder utanför EU är svagt positiv, främst på grund av exporten av oberedda hudar, skinn och pälsar (37 % av det sammanlagda exportvärdet för jordbruksbaserade livsmedel under 2018)²¹, följt av mjölkpulver (som utgör ytterligare 11 %). De främsta exportdestinationerna är Sverige och Kina (motsvarande 25 % av det sammanlagda exportvärdet)²².

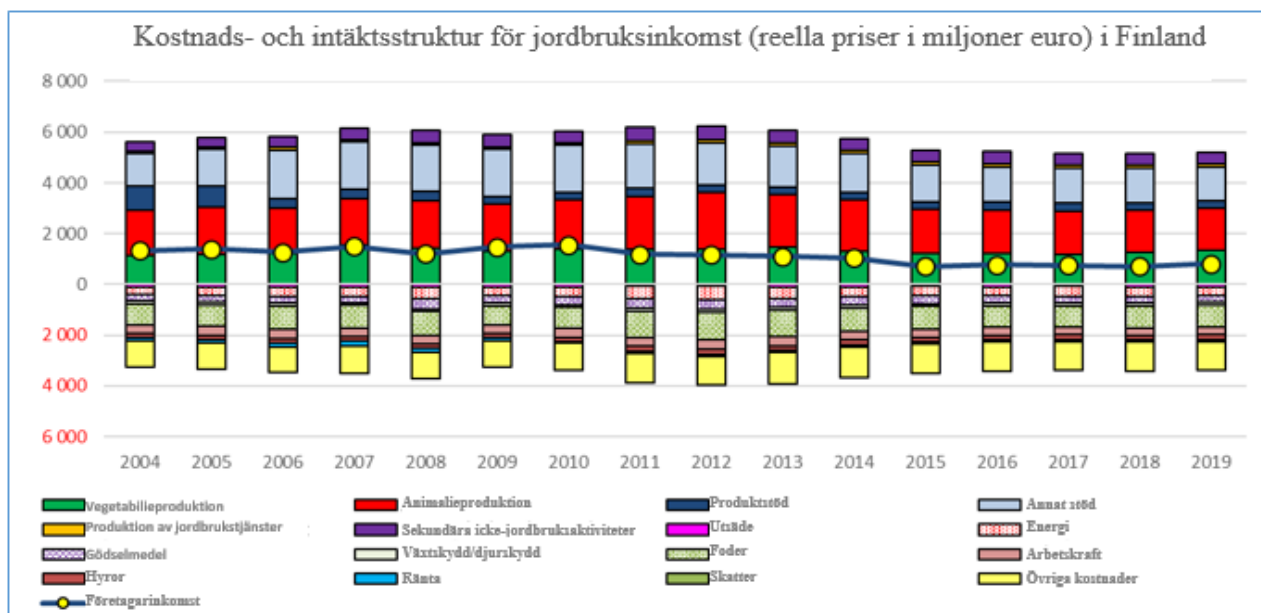
Mejerisektorn står för 30 % av den totala jordbruksproduktionen och är den viktigaste sektorn i Finland, följd av frukt- och grönsaksproduktionen, spannmål och nötkreatur (var och en står för omkring 12 % av den sammanlagda jordbruksproduktionen till värdet)²³. Trots spannmålsproduktionens betydelse är vegetabilieproduktionen inte särskilt konkurrenskraftig på den internationella marknaden. Finlands främsta konkurrensfördel är dess effektiva animalie- och växthusproduktion. Endast cirka 15 % av alla proteingrödor som används som djurfoder odlas emellertid i Finland²⁴. Att höja denna andel skulle förbättra jordbrukets produktivitet och konkurrenskraft.

En ökad produktivitet är viktig för att förbättra sektorns konkurrenskraft. Den totala faktorproduktiviteten, som mäter effektiviteten hos insatsvaror och produktion, stagnerade i Finland och sjönk till och med mellan 2009 och 2013, men följer efter detta en positiv trend. Under 2018 var den totala faktorproduktiviteten, mätt som ett treårigt glidande medelvärdesindex där EU-värdet under 2005 motsvarar 100, högre i Finland (117) än i EU i genomsnitt (110)²⁵. När det gäller kostnads- och intäktsstrukturen minskade den totala jordbruksproduktionen i Finland med 20 % mellan 2012 och 2018, medan kostnaderna endast sjönk med 10 %, vilket innebär att sektorn erhållit en lägre sammanlagd företagsinkomst²⁶.

Jordbrukets arbetskraft uttryckt i heltidsarbetsenheter har minskat betydligt de senaste åren. Arbetskraften sjönk med 39 % mellan 2005 och 2019, en utveckling som framför allt tagit mer fart under de allra senaste åren (-23 % mellan 2014 och 2019, att jämföra med -7 % i genomsnitt för EU-27)²⁷. Minskningen av arbetskraften speglas också av en nedgång i antalet jordbruksföretag i Finland, som mellan 2005 och 2016 sjönk från runt 70 600 till 49 700. Samtidigt har jordbruksföretagens genomsnittliga storlek ökat från 32 hektar under 2005 till 46 hektar under 2016²⁸. Arbetsproduktiviteten var ungefär lika stor i Finland som i EU i genomsnitt mellan 2017 och 2019 (98 % av EU-snittet). Däremot var den årliga tillväxttakten för arbetsproduktiviteten negativ i Finland mellan 2012 och 2017, med 1,1 %, medan den på EU-nivå steg med 3,1 % per år under samma period²⁹. Den totala faktorproduktiviteten vid gårdar för fjäderfä- och svinuppfödning samt växthusproduktion är högre än snittet i Finland³⁰.

Investeringar är grundläggande för att öka produktiviteten i sektorn. När det gäller investeringar i jordbruksföretag har det skett en liten minskning i investeringar, från 1,1 miljarder euro till 970 miljoner euro mellan 2012 och 2018. Trots detta uppgår investeringarna i jordbruksföretag, mätt som fastställd bruttokapitalbildning, fortfarande till 87 % av bruttoföreläggsvärdet inom jordbruket, vilket är betydligt högre än genomsnittet i EU-27 (31 %)³¹. De flesta investeringarna görs i lantbruk med inriktning på djurhållning och mjölkgårdar i västra Finland. Inom det nuvarande programmet för utveckling av landsbygden har 7,3 % av jordbruksföretagen fått stöd för investeringar i omstrukturering och modernisering, vilket är en av de högsta andelarna i EU³².

Trots detta fastställdes det att det saknades mellan 47 och 162 miljoner euro för att finansiera den finska jordbrukssektorn. Detta är lågt jämfört med i andra EU-medlemsstater. Det är framför allt medelstora jordbruksföretag med verksamhet på mellan 20 och 100 hektar som har svårt att få tillgång till finansiering. Bristen på finansiering är koncentrerad till utlåning till investeringar på medellång och lång sikt³³.

Källa: Eurostat [[aact_eaa01](#)].

2.3 Förbättra jordbrukarnas ställning i värdekedjan

I den finska mejeri- och köttsektorn är de flesta gårdar organiserade i kooperativ. Det största kooperativet samlar upp 80 % av mjölken och det näst största 9,5 %³⁴. I köttsektorn har de två största kooperativen tillsammans en marknadsandel på mellan 60 och 80 %³⁵. Det finns fem spannmålskooperativ, men deras marknadsandel är relativt liten³⁶. Eftersom djuruppfödning utgör 62,5 % av värdet av den primära jordbruksproduktionen i Finland³⁷ spelar kooperativen inom landets jordbruk en avgörande roll.

Inget av kooperativen har en erkänd ställning som producentorganisation, men de skulle kunna uppmuntras att ansöka om ett erkännande. Det finns endast fyra erkända producentorganisationer som motsvarar 19 % av marknadsvärdet inom frukt- och grönsakssektorn (50 % på EU-nivå). Tillsammans stod de erkända producentorganisationerna för 2 % av det totala värdet av jordbruksproduktionen under 2016³⁸. Ingen branschorganisation har hittills erkänts. Endast ett fåtal produkter omfattas av EU:s kvalitetsordningar³⁹.

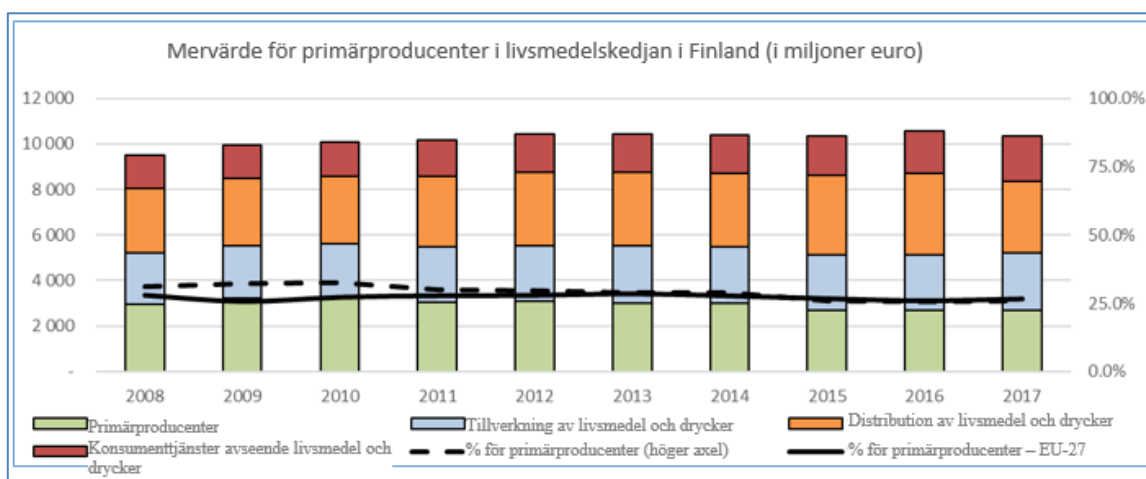
Under 2018 hade Finland 1 744 företag som arbetade med bearbetning av livsmedel och drycker. De flesta av dessa var små: 1 634 småföretag med färre än 50 anställda och den stora majoriteten med färre än fem anställda. Trots detta dominerade ett litet antal stora eller medelstora företag produktionsstrukturen. De 20 största företagen stod för cirka 50 % av omsättningen på 9 912 miljoner euro under 2018. Mjolk- och köttbearbetningen var mest koncentrerad till ett mjölk- och två köttbearbetningskooperativ som dominerade sina respektive marknader. Under 2017 kom 46 % av omsättningen i livsmedelsindustrin från mjölk- och köttbearbetning. Dessa kooperativ har därmed en stark ställning i den finska livsmedelsindustrin som helhet⁴⁰.

Mot den differentierade bearbetningsindustrin står en koncentrerad detaljhandelsstruktur. De två större detaljhandelsgrupperna hade en marknadsandel på 82,5 % under 2018. Den tredje gruppen har funnits i Finland sedan 2002 och hade en marknadsandel på 9,6 % under 2018. Den växande marknadsandelen för

egna varumärken bland dessa detaljhandlare har stärkt deras ställning på marknaden i förhållande till de stora livsmedelsbearbetningsföretagen⁴¹. Andelen mervärde i livsmedelskedjan från detaljhandlarnas sida ökade mellan 2008 och 2017⁴².

Andelen mervärde i livsmedelskedjan för primärproducenter minskar över tid i Finland (från 32 % under 2009 till 26 % under 2017), men ligger fortfarande något över EU-snittet på 23 %⁴³. Samtidigt som andelen bearbetning har förblivit ganska stabil eller minskat något har andelen distribution av livsmedel och drycker (detaljhandeln) ökat⁴⁴.

Användningen av EU:s system för kvalitetsmärkning i syfte att förbättra jordbrukarnas ställning i värdekedjan och tillgodose kundernas efterfrågan på produkter av hög kvalitet bör undersökas ytterligare.

Källa: Europeiska kommissionen. [Indikatorer för den gemensamma jordbrukspolitiken – Data explorer](#).

Resultatindikator för den gemensamma jordbrukspolitiken RPI_03 Värde för primärproducenter i livsmedelskedjan.

2.4 Bidra till begränsning av och anpassning till klimatförändringar samt till hållbar energi

Under 2018 uppgick jordbrukets växthusgasutsläpp (undantaget åkermark och gräsmark) i Finland till 6,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter, motsvarande runt 11,2 % av de totala växthusgasutsläppen i Finland (EU-27-snittet ligger på 10 %) och omkring 1,7 % av de totala växthusgasutsläppen från jordbruket i EU. Utsläppen från jordbruket sjönk med 12,5 % mellan 1990 och 2018, vilket är under EU-snittet på 20,6 %. Sedan 2013 har dock inga ytterligare minskningar registrerats⁴⁵.

Den viktigaste källan till utsläpp av växthusgaser förutom koldioxid från jordbruket i Finland är jordbruksmark (54,4 %), följt av metanbildning i mag-tarmkanalen hos idisslande djur (31,7 %), medan utsläppen från gödselhantering står för 11,1 % av utsläppen inom denna sektor⁴⁶.

I Finland är sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk särskilt betydelsefull, inte bara i fråga om kolsänkor, utan även ur ett utsläppsperspektiv. Under 2018 utgjorde denna sektor som helhet en nettokoldioxidsänka på 10,3 miljoner ton, främst på grund av den stora totala skogsarealen. Samtidigt uppgick utsläppen från åkermarken (framför allt dränerad organisk jord/torvmark) till 8,1 miljoner ton koldioxid – en ökning på 48,5 % sedan 1990. Under samma period minskade utsläppen från gräsmarker med 18,7 % till 0,73 miljoner ton, medan utsläppen för våtmarker ökade med 58,8 % till 2,1 miljoner ton⁴⁷. Dessa förändringar visar hur viktigt det är med förvaltning av markanvändning för att kontrollera utsläppen.

Om man inkluderar sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk utgör utsläppen från torvmarksfält med höga halter av organiska jordarter över 50 % av jordbrukets totala utsläpp, där fält

som röjs i skogsområden (dvs. avskogad mark) har störst utsläpp. De röjda torvmarksområdena ökade med cirka 2,5 % mellan 2000 och 2018, främst för användningen av boskapsuppfödning i norra Finland. Det är därför särskilt viktigt att uppmärksamma markanvändningsmönster kopplade till djuruppfödning i strategin för minskade utsläpp⁴⁸. När det gäller kolsänkor har Finland å andra sidan den näst högsta genomsnittshalten organiskt kol i marken i EU⁴⁹ och den högsta andelen torvjord i EU, med nästan 30 %⁵⁰. Finland har den största andelen skog och andra trädbevuxna områden i EU⁵¹; 76 % av landets territorium täcks av skog och andra trädbevuxna områden, att jämföra med EU-27-snittet på 45 %⁵². Eftersom den potentiella bindningen är begränsad av denna redan höga lagringsnivå bör man rikta in sig på insatser för att begränsa kolförluster, bevara kollager under jord samt förbättra kolsänkor ovan jord (inklusive material).

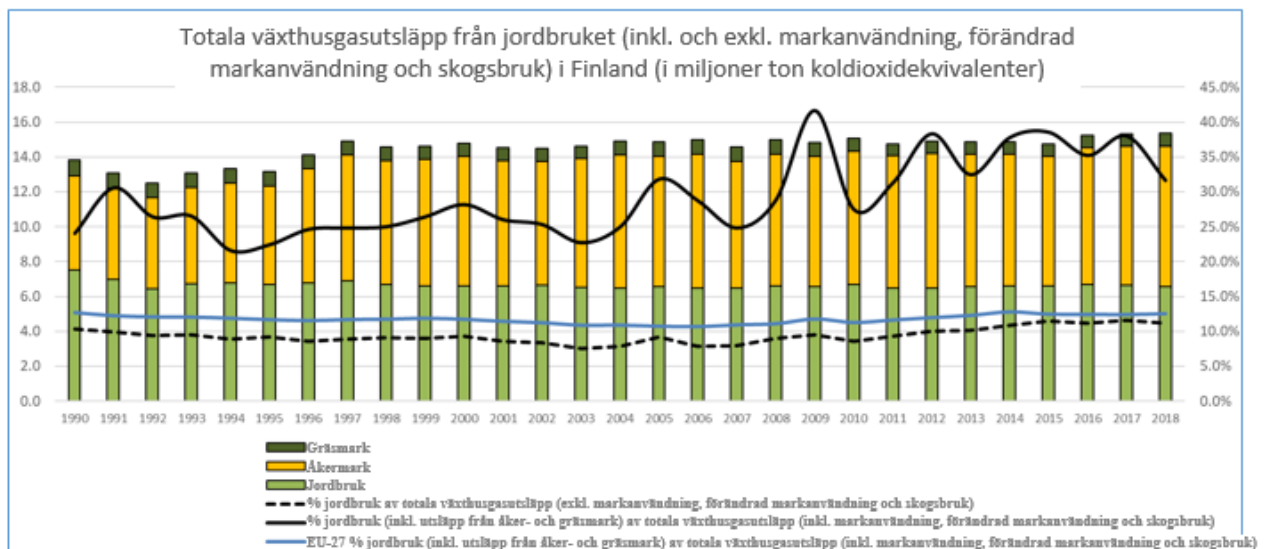
Jordbrukets andel av produktionen av total förnybar energi i Finland är låg (2,7 %), långt under genomsnittet i EU-28 (12,1 %). Skogsbruket står däremot för en betydande andel förnybar energiproduktion (74,1 %, långt över EU-snittet på 40,3 %), så att jord- och skogsbrukets gemensamma andel total förnybar energiproduktion uppgår till 76,8 %⁵³. Biogasproduktionen från anaerob fermentering (flytgödsel från djur samt avfall från slakterier, bryggerier och andra agrara livsmedelsindustrier) är dock 0,98 gigajoule per djurenhet, vilket är betydligt lägre än EU-snittet på 3,93 gigajoule per djurenhet⁵⁴.

Energiförbrukningen inom jordbruk och skogsbruk i förhållande till den totala slutliga energianvändningen i Finland motsvarar EU-snittet (2,7 %). Användningen per hektar, på 28,1 kg oljeekvivalenter per hektar, är dock den fjärde lägsta i EU. Andelen energianvändning inom livsmedelsbearbetningsindustrin i Finland (1,7 %) är under EU-snittet på 2,9 %⁵⁵.

I Finlands klimatlag (som godkändes 2015) föreskrivs att statsrådet ska anta en nationell plan för anpassning till klimatförändringen minst vart tionde år. Den nationella planen för anpassning till klimatförändringen 2022 offentliggjordes 2014 och ersätter den nationella anpassningsstrategin från 2005. Planer och insatser för anpassning till klimatförändringen finns i många sektorer, men vattensektorn är den längst framskridna⁵⁶. I det nuvarande regeringsprogrammet har Finland fastställt ett mål om att bli koldioxidneutralt senast 2035. I programmet ingår åtgärder för att minska utsläppen från myr- och torvmarker och öka kolsänkorna⁵⁷. Finlands nationella skogsstrategi, som antogs av statsrådet i februari 2015 och uppdaterades 2019, innehåller de viktigaste målen inom skogsbranschen fram till 2025⁵⁸.

Klimatförändringarna väntas leda till en längre odlingssäsong och ökade möjligheterna att odla vissa grödor på nordligare höjder. De medför emellertid även utmaningar i form av torka, nya skadegörare, växtsjukdomar och ogynnsamt väder med tillhörande bieffekter för jordbruket⁵⁹.

Finlands skogsresurser ökar. Runt hälften av koldioxidutsläppen från den fossilbaserade energiproduktionen binds av skogar och träprodukter. Klimatförändringarna leder till en längre odlings säsong och de växande skogarna binder mer koldioxid. Klimatförändringarna medför dock även fler skadegörare, nya arter, förändrade skogssammansättningar och skador orsakade av stormar⁶⁰.

Källa: Europeiska miljöbyrån. Eurostat [[env air qge](#)]

2.5 Främja hållbar utveckling och effektiv förvaltning av naturresurser som vatten, mark och luft

Enligt många internationella rankingar lyckas Finland väl när det gäller hållbar utveckling och förvaltning av naturresurser. I vissa studier rankas Finland exempelvis som landet med världens renaste luft^{61,62}.

Finlands landskap präglas av skogar och sjöar. Cirka 76 % av den finska landytan täcks av skogar och annan trädbevuxen mark, vilket utgör det största skogsbeståndet i Europa⁶³. Av Finlands territorium är 7,5 % ödemarker⁶⁴. Finland rankas som ett av de mest vattenrika länderna i världen⁶⁵ med sina 168 000 sjöar (minst 500 m²)⁶⁶. Djurtätheten är relativt låg jämfört med det europeiska genomsnittet (0,5 per hektar)^{67,68}.

När det gäller luften orsakar jordbruket 89,5 % av ammoniakutsläppen (NH₃) i Finland, och en stor del av dessa kommer från djurhållning (87,9 % av jordbruket)⁶⁹. Nötkreatur utgör den största källan (56,4 %) till jordbrukets ammoniakutsläpp⁷⁰.

Ammoniakutsläppen från jordbruket har minskat de senaste åren⁷¹. Finland har någorlunda låga NH₃-utsläpp per hektar jämfört med resten av EU i södra Finland, och runt EU-snittet i resten av Finland⁷². I en utförlig bedömning som kommissionen gjort av det nationella luftvårdsprogrammet och utsläppsprognoser⁷³ konstateras dock en hög risk att Finlands åtaganden om minskade ammoniakutsläpp för 2020–2029 inte kommer att fullgöras och även en medelhög risk vad gäller landets åtagande om minskade ammoniakutsläpp för 2030 och framåt⁷⁴.

När det gäller marken i Finland finns en total organisk kolhalt i åkermark på 636 megaton, vilket är bland de högsta halterna i EU. Genomsnittshalten organiskt kol i marken var 61 g/kg under 2015⁷⁵. Däremot har kolhalten minskat i mineraljordarter sedan mitten av 1970-talet. Detta beror delvis på att fälten är relativt unga, men även ändrade jordbruksmetoder har bidragit⁷⁶.

Under 2018 omfattades 70 % av jordbruksmarken av åtaganden för att förbättra marken inom ramen för programmet för utveckling av landsbygden, vilket är en av de högsta andelarna i EU (genomsnittet i EU låg 2018 på 12 %)⁷⁷. Det finns ingen allvarlig risk för jorderosion orsakad av vatten i Finland⁷⁸. Dock lämnas 23 % av åkermarken bar under vintern⁷⁹.

Finland skulle kunna utbyta erfarenheter och god markförvaltningspraxis och anknutna fördelar samt goda exempel med andra EU-länder genom att delta i forskning, innovation och demonstration som finns tillgängliga inom det kommande uppdraget på området markhälsa inom ramen för Horisont Europa.

När det gäller vatten är grundvattenkvaliteten en av de bästa i EU, och vattenövervakningsstationerna rapporterade hög kvalitet i fråga om nitrathalten i 98,8 % av fallen, och dålig kvalitet avseende endast 1,2 % under 2015–2017⁸⁰. Nitrathalten i grundvattnet är en av Europas lägsta (0,6 mg/l i årlig medelhalt under 2000–2017) – snittet i EU ligger på 18,8 mg/l⁸¹. Situationen i Finland vad gäller nitrat i sötvatten och ytvatten är näst bäst i EU, och landet rapporterade att 98,2 % var av hög kvalitet under 2015–2017⁸². Det eventuella överskottet av kväve i jordbruksmark låg under 2015 kring EU-snittet på 49 kg⁸³. I floder uppgick nitrathalten 2000–2017 till 0,3 mg/l, att jämföra med det europeiska snittet på 1,72 mg/l⁸⁴. Sjöar och floder är i allmänhet i stabilt skick, men kustvatten har försämrats⁸⁵. Fosforhalterna är mer än 80 % lägre än de var 1990 och ligger stabilt på mellan 3,6 och 4,0 kg per hektar. Under 2019 var 68 % av floderna och 87 % av sjöarna i utmärkt eller gott skick, medan motsvarande siffra för kustvattnen var endast 13 %⁸⁶.

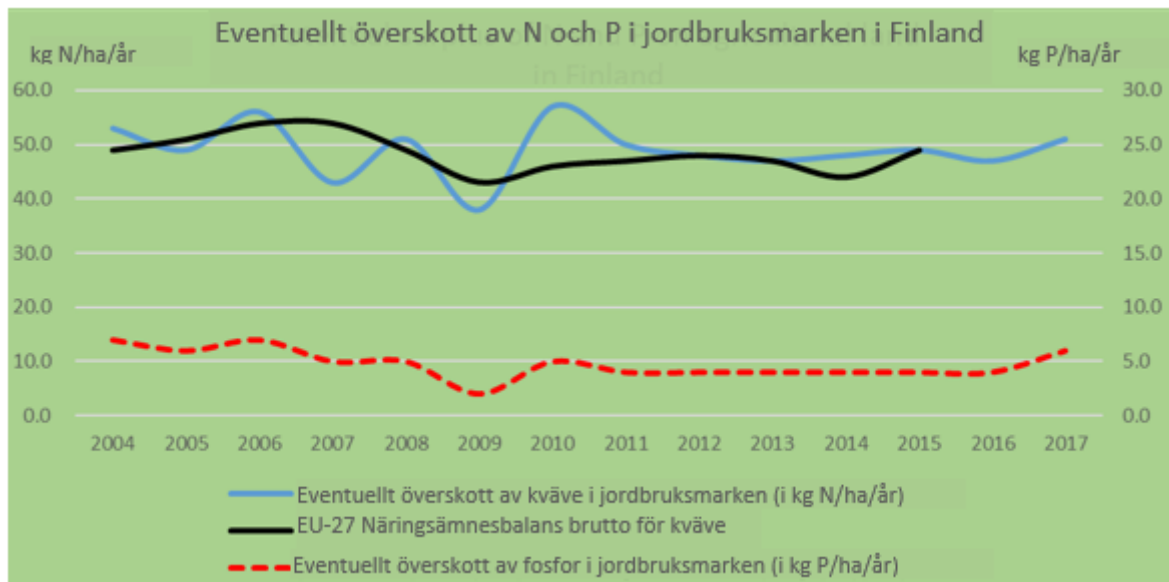
Mot bakgrund av vattenramdirektivet har inte alla vattenförekomster uppnått god status ännu och jordbruket har fastställts ha den näst största påverkan. Det krävs bättre integrering av målen på vattenområdet med andra politikområden, som t.ex. jordbruket, för att uppnå kraven i vattenramdirektivet, och synergier bör optimeras med annan politik, inklusive den gemensamma jordbrukspolitiken⁸⁷.

I detta sammanhang ska särskild uppmärksamhet ägnas Östersjön. Eutrofieringen är bland de företeelser som har störst och mest långvarig miljömässig påverkan i Östersjön. Åtminstone 97 % av regionen bedömdes vara vid lägre än god eutrofieringsstatus, inbegripet hela havsområdet och 86 % av kustvattnet. Indikatorer som speglar nivåerna av näringsämnen var i allmänhet längst ifrån att uppnå god status. Långsiktiga tendenser visar tecken på bättre eutrofieringsstatus i den allra västligaste delen av Östersjön, men även om vissa områden visar tecken på förbättringar påverkar fortfarande effekterna av tidigare och nuvarande utsläpp av näringsämnen den övergripande statusen⁸⁸.

Utsläppen av kväve och fosfor har sjunkit markant de senaste 30 åren. Denna utveckling har dock avstannat på senare tid. Det finns regionala skillnader eftersom djurhållningen och växtodlingen är koncentrerade till olika områden⁸⁹.

Andelen jordbruksmark inom ramen för åtaganden för landsbygdsutveckling för att förbättra vattenförvaltningen uppgår till 83 %, vilket är bland de högsta i EU (genomsnittet i EU låg på 12 % under 2018)⁹⁰. Jordbruket påverkar vattenkvaliteten, och kommissionen har rekommenderat flera åtgärder för att minska föroreningar från näringsämnen och bekämpningsmedel från jordbruket⁹¹. Mer än hälften av näringsämnen som härrör från mänskliga aktiviteter och hamnar i vatten kommer från jordbruket. Särskilt svårt är det när det inte är odlingsäsong⁹².

Det finns inga särskilda problem när det gäller vattenstress i Finland. Endast 0,4 % av den totala jordbruksarealen är bevattnad (EU-27-snittet 2016 var 6,5 %)⁹³. Vattenexploateringsindexet (WEI+), som ger en uppskattning av den totala vattenanvändningen i förhållande till de förnybara sötvattenresurserna, är under 0,5 % på de flesta områdena i Finland. I Kumo älvs-Skärgårdshavets-Bottenhavets avrinningsområde var indexet 5,55 % under 2015⁹⁴. Detta tyder på att det inte förekommer någon vattenstress i Finland eftersom exploateringen ligger under 20 %.

Källa: Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.40 Vattenkvalitet*. Baserat på Eurostat [[aei pr gnb](#)].

2.6 Bidra till att skydda den biologiska mångfalden, stärka ekosystemtjänster samt bevara livsmiljöer och landskap

Olika indikatorer ger en förståelse av statusen och den tidigare tendensen för biologisk mångfald på jordbruksmark. Dessa indikatorer visar olika trender, varav några är ogynnsamma för den biologiska mångfalden.

Exempelvis har indexet över odlingslandskapets fåglar sjunkit över tid och låg 2018 på 79 (2000 = 100). Den långsiktiga tendensen är mindre brant än EU-28-snittet (81 under 2018)⁹⁵ och indexet visar en markant nedgång de senaste åren, från 102 under 2015 till 79 under 2018⁹⁶. På liknande sätt syns en nedåtgående trend, om än inte lika skarp, i finska nationella bedömningar av fågelarter i jordbrukslivsmiljöer, även om den steg något under 2020⁹⁷. När det gäller bevarandestatusen för gräsmark i jordbruksmiljöer har 25 % av livsmiljöerna gynnsam status. Däremot klassificerades 66,7 % som ogynnsam-dålig under 2013–2018. Detta är en liten förbättring jämfört med perioden 2007–2012, då 69,2 % av livsmiljöerna klassificerades som ogynnsamma-dåliga⁹⁸. Det terrestra Natura 2000-området i Finland (under 2019) täcker 13 % av den totala landarealen⁹⁹. Merparten av gräsmarksmiljöerna har bedömts kräva ytterligare insatser för att optimera deras förvaltningsordning. Det rapporteras att 75 % av gräsmarksmiljöerna påverkas av en eller flera jordbruksrelaterade faktorer eller hot¹⁰⁰.

Andelen permanent gräsmark och ängar utgör emellertid endast 1 %, vilket är en av de lägsta i EU (snittet i EU ligger på 31 %)¹⁰¹. Detta beror uppenbarligen på klimatförhållandena. De totala gräsmarkerna har trots detta ökat från cirka 400 000 hektar under 1990 till över 600 000 hektar under 2018¹⁰². Fortsatt jordbruk i Finland är nödvändigt för att bevara ett öppet landskap, och det har påpekats i en utredning hur viktigt det är att underhålla gräsmarken för att bevara och förbättra den biologiska mångfalden¹⁰³.

Olika landskapselement har dessutom en positiv effekt på den biologiska mångfalden. I en undersökning från det gemensamma forskningscentrumet som utfördes 2015 uppskattades att 5,3 % av jordbruksmarken i Finland täcks av landskapselement, vilket är den högsta andelen i EU (där snittet är 0,6 %). Dessutom var 11,2 % av jordbruksområdena trädad mark under 2018, vilket är näst mest i EU, där motsvarande genomsnittssiffra är 4,1 %¹⁰⁴.

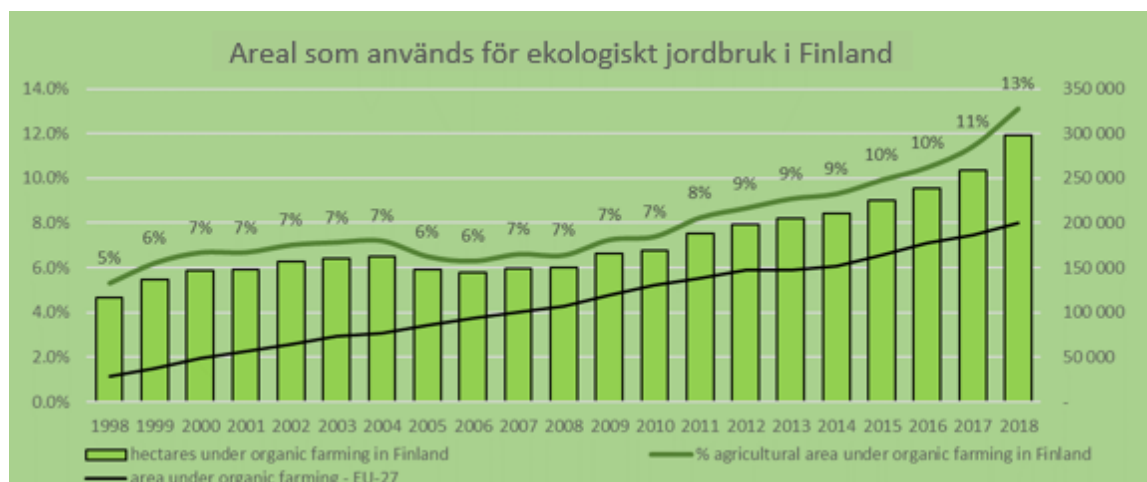
Den nuvarande gemensamma jordbrukspolitiken för 2014–2020 innehåller olika åtgärder som kan bidra till att förbättra den biologiska mångfalden. I det här avseendet och inom ramen för de nuvarande

miljöanpassningskraven omfattas runt 25 000 hektar av kravet på ekologisk fokusareal i Finland. Av den ekologiska fokusarealen är 78,6 % mark i träda, medan resterande 21,4 % är kvävefixerande grödor¹⁰⁵. Dessutom berörs 14 % av jordbruksmarken av åtaganden till stöd för den biologiska mångfalden och/eller landskap som omfattas av landsbygdsutveckling, vilket är strax under EU-snittet på 15 %¹⁰⁶.

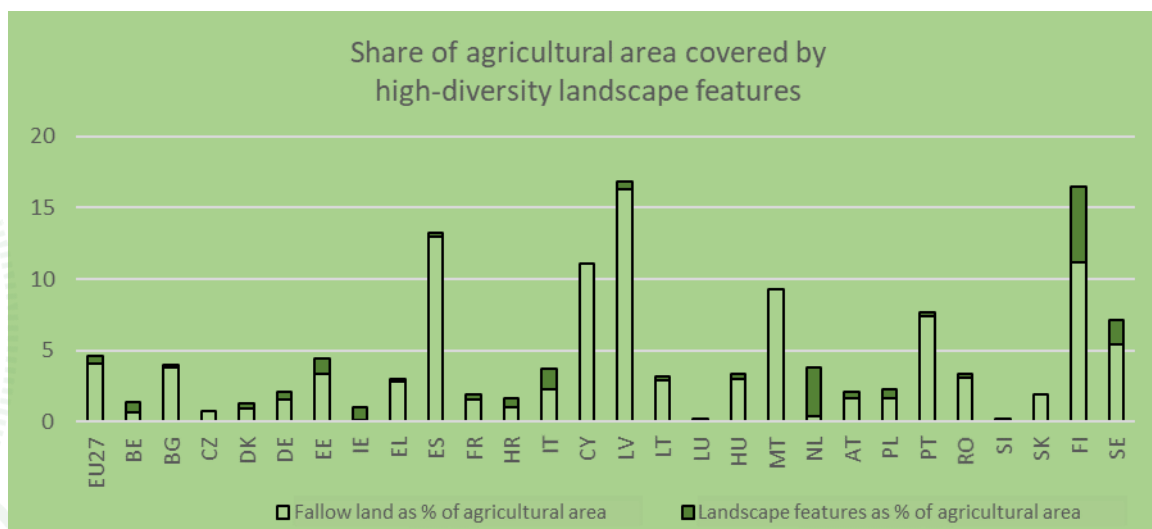
Ekologiska förvaltningsmetoder kan också vara gynnsamma för mark och biologisk mångfald. Andelen jordbruksareal för ekologiskt jordbruk i Finland utgjorde 13,1 % av den totala jordbruksarealen under 2018 (EU-snittet ligger på 8,0 %). Andelen areal för ekologisk odling visar en positiv utveckling¹⁰⁷. Under 2019 omfattades cirka 280 000 hektar av åtaganden om ekologisk produktion, och ett större budgetanslag än nödvändigt hade tilldelats programmet för utveckling av landsbygden 2014–2020. Omkring en tredjedel av åtagandena rör animalieproduktion. Trots ökningen kommer programmets mål om 355 000 hektar inte att uppnås¹⁰⁸. Antalet ekologiska producenter ökade något, från 4 316 under 2012 till 4 665 under 2017, men det gjorde även arealen. Andelen djur som hålls av ekologiska jordbrukare ökade mellan 2013 och 2018, främst vad gäller får men i mindre utsträckning även nötkreatur¹⁰⁹. Statsrådet har beslutat att uppdatera den nationella ekostrategin¹¹⁰.

Utöver jordbruksmarken spelar skogsbruket en mycket viktig roll i Finland. Skogar och andra trädbevuxna områden täcker 76 % av landets territorium¹¹¹. Det växande skogsbeståndet ökar stadigt i de finska skogarna¹¹². Andelen skogsareal (inklusive skog- och buskmark i övergångsstadium) som skyddades av Natura 2000 under 2018 var 8,1 % (EU:s medelvärde är 30,4 %)¹¹³. Skyddade skogar täcker 2,9 miljoner hektar (13 % av skogarna)¹¹⁴. Finland har den största andelen strikt skyddade skogar (klass 1.1 – ingen aktiv intervention), med 9 % skog och annan trädbevuxen mark, samtidigt som EU-28-snittet är på 2,2 %¹¹⁵.

Jämfört med andra regioner är bevarandestatusen för skogslivsmiljötyper enligt förteckningen i bilaga I till habitatdirektivet sämre i den boreala regionen, där 82,4 % av de 17 livsmiljötyper som rapporterats för regionen är i ogynnsamt-dåligt skick, medan 17,6 % är i ogynnsamt-otillräckligt skick¹¹⁶. Finland rapporterar om elva livsmiljöer enligt bilaga I för den boreala regionen och fem för den alpina regionen, som täcker ett område på omkring 45 000 km², varav 40,74 % är i okänt skick och 28,31 % är i annat skick än gott skick¹¹⁷. Övervakningsinsatser för att komplettera dessa uppgifter är avgörande. Det finns dock betydande potential att återställa cirka 11 000 km² skogslivsmiljöer enligt bilaga I som för närvarande rapporteras vara i dåligt skick och delar av de 15 800 km² som befinner sig i okänt skick¹¹⁸. I synnerhet skulle återställandeåtgärder som inriktas på sådana torvrika livsmiljöer som västlig taiga (livsmiljö 9010, 1 000–3 000 km² i dåligt skick) och skogbevuxen myr (livsmiljö 91D0, minst 6 000 km² i dåligt skick) dessutom bidra till klimatrelaterade mål¹¹⁹.

Källa: Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.19 Jordbruksareal som används för ekologiskt jordbruk*. Baserat på Eurostat [[org_cropar_h1](#)] och [[org_cropar](#)].

Källa: Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling. Baserat på Eurostats uppgifter om mark i träda och det gemensamma forskningscentrumets uppgifter från Lucas-undersökningen för uppskattning av landskapselement.

* Linjära element som beaktas här: gräskanter, buskkanter, snår med endast ett träslag, rader av träd, häckar och diken. Denna uppskattning bör tolkas med försiktighet på grund av metodmässiga förbehåll.

2.7 Locka unga jordbrukare och underlätta affärsutveckling i landsbygdsområden

Endast 4 % av driftsledarna inom jordbruket var yngre än 35 år 2016, efter en minskning från runt 9 % mellan 2005 och 2013. Detta är betydligt lägre än genomsnittet i EU på 5,1 %. Dessutom utgör andelen kvinnor bland det totala antalet driftsledare inom jordbruket under 35 år 9 % i Finland, vilket är den fjärde lägsta andelen i EU (siffror från 2016)¹²⁰. Detta visar på en försämrad trend vad gäller jordbrukares ålder under de senaste åren i Finland¹²¹.

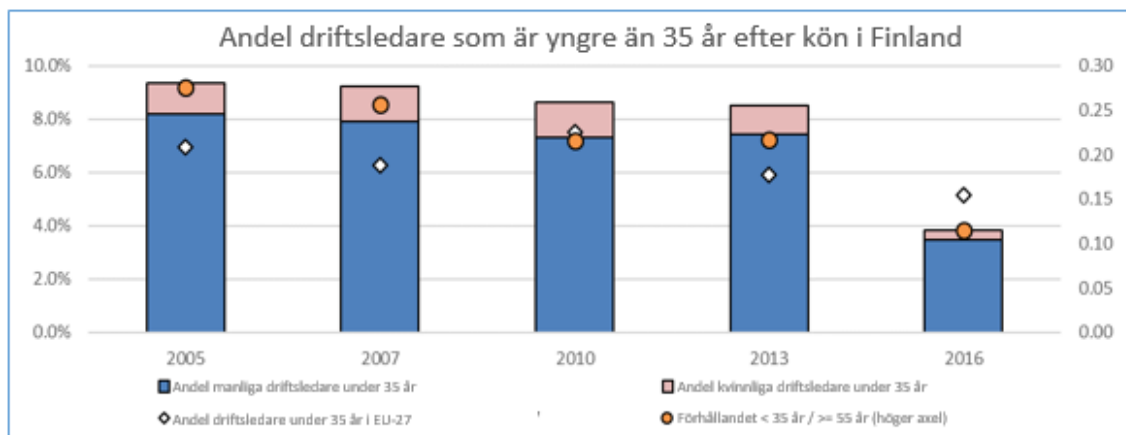
Andelen driftsledare inom jordbruket som är yngre än 35 år och har uppnått åtminstone en grundläggande utbildningsnivå inom jordbruk (50 %) är högre än andelen bland det totala antalet driftsledare inom jordbruket i Finland (45 %), och båda siffrorna är högre än genomsnittsnivån i EU. Andelen unga driftsledare med fullständig jordbruksutbildning i Finland är dock lägre än EU-snittet. Den allmänna tendensen att jordbruksföretagen ökar i ekonomisk storlek i genomsnitt över tid i Finland är tydligare för jordbruksföretag med driftsledare på mellan 25 och 34 år, som under 2016 drev de i genomsnitt största gårdarna ur ekonomiskt hänseende¹²².

Redan i avsnitt 2.2 nämndes bristen på finansiering inom den finska jordbrukssektorn. Även om bristen totalt sett är liten jämfört med i EU-27 kan tillgång till finansiering fortfarande vara en utmaning för vissa livskraftiga jordbruksföretag i Finland¹²³. Detta gäller framför allt unga jordbrukare, vars skuldbörda ofta är högre än bland äldre jordbrukare på grund av lån som tagits för att finansiera övertagandet av utnyttjandet¹²⁴.

På grund av de svaga lönsamhetsutsikterna samt förbättrade sysselsättningsmöjligheter inom andra sektorer har jordbruket inte varit ett lockande alternativ för unga¹²⁵.

Företagens demografi, uttryckt i antal nya företag i landsbygdsområden, är med 6 % den lägsta bland de medlemsstater för vilka uppgifter finns tillgängliga¹²⁶.

Stödet inom den gemensamma jordbrukspolitiken kan bidra till att minska hindren för att ta sig in i sektorn, i synnerhet för nya aktörer. Av jordbrukarna får 7,6 % kompletterande direktstöd för unga jordbrukare. De totala anslagen inom programmet för utveckling av landsbygden i Finland uppgick till 145,9 miljoner euro för etableringen av omkring 2 700 unga jordbrukare under perioden 2014–2020. Detta mål skulle leda till en relativt hög andel jämfört med andra EU-medlemsstater (4,6 % av jordbruksföretagen)¹²⁷, men vid utgången av 2019 hade 1 519 jordbrukare godkänd finansiering för etablering. Detta innebär att målet inte kommer att nås före slutet av programperioden¹²⁸.

Källa: Eurostat [[ef m farmang](#)].

2.8 Främja sysselsättning, tillväxt, social delaktighet och lokal utveckling i landsbygdsområden, inbegripet bioekonomin och hållbart skogsbruk

Finland är ett av de länder med högst andel landsbygdsområden i EU, då landsbygden täcker 82 % av landets totala territorium. I landsbygdsområdena finns 39,5 % av befolkningen bosatta (2019), och trenden är nedåtgående (–1,1 % mellan 2015 och 2019)¹²⁹. I indelningen utifrån urbaniseringsgrad har Finland lägst siffror i EU när det gäller områden i tätorter (0,1 %) och tätbefolkade kluster (0,7 %). Andelen glesbefolkade områden är den högsta (99,3 %)¹³⁰. Avfolkningsregionerna är framför allt belägna i landets östliga och nordliga delar, medan vissa landsbygdsområden runt tätbebyggelse fortsätter att växa¹³¹. Den demografiska försörjningskvoten för äldre är en av de högsta i EU; under 2019 var den 38,4 % i Finland (med färre än tre personer i arbetsför ålder för varje person på 65 år och över)¹³².

Sysselsättningsgraden i Finland har ökat med tiden och låg 2019 på 73,2 % (i åldersgruppen 15–64) i landsbygdsområden (68,4 % i EU-27), vilket är i närheten av landets totala sysselsättningsgrad¹³³. Arbetslösheten bland unga (i åldrarna 15–24) i landsbygdsområden är dock betydligt högre (16,1 % under 2019) än det finska genomsnittet (5,8 % i landsbygdsområden för åldersgruppen 15–74)¹³⁴. Åldersstrukturen på landsbygden är ogynnsam i fråga om den demografiska försörjningskvoten. Landsbygdsområdena står för 37 % av sysselsättningen i Finland, och även om denna siffra minskar något är den fortfarande relativt stabil. Detsamma gäller sysselsättningen i primärsektorn, som står för 7,3 % av arbetstillfällena (2016)¹³⁵. Faktum är att jordbrukssektorn är en av de sektorer som rekryterar minst i ekonomin¹³⁶. Annan företagsverksamhet än jordbruk är en viktig inkomstkälla för många jordbrukare, av vilka 29 % bedrev annan företagsverksamhet än jordbruk 2018, utan att räkna avlönade anställningar¹³⁷. Denna andel har minskat något sedan 2013.

BNP per invånare uttryckt i köpkraftsstandard i landsbygdsområden och medelbefolkade områden är långt under snittet i EU-27. Medan BNP per capita i hela Finland (EU-28=100, genomsnitt 2013–2015) uppgår till 110,9 % är motsvarande siffra på landsbygden 94,2 %¹³⁸.

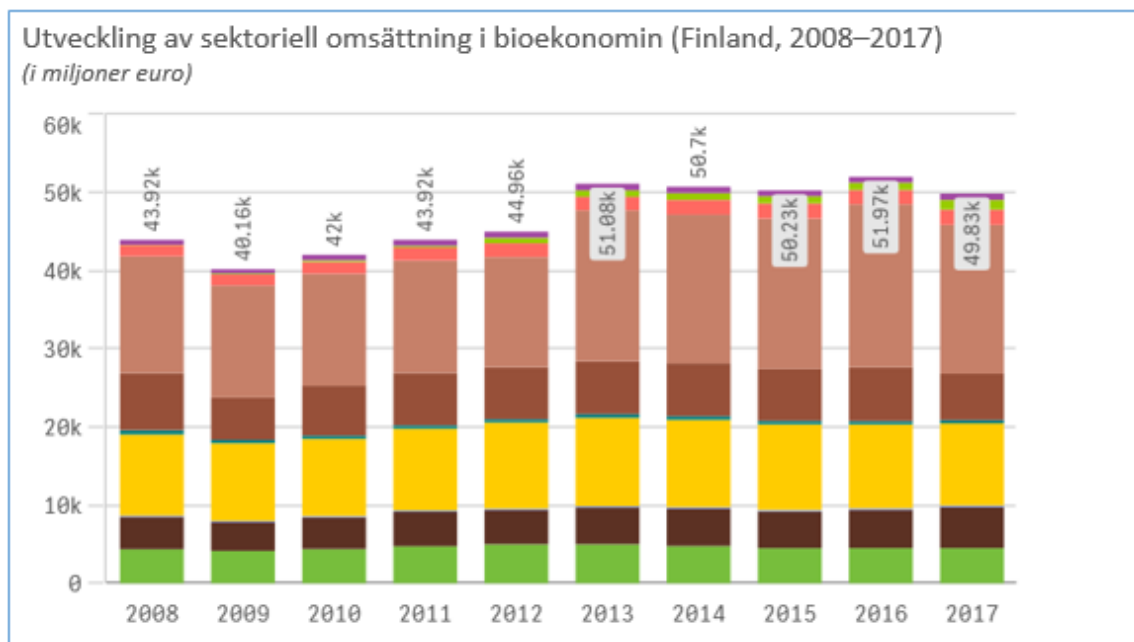
Fattigdomsnivån, dvs. andelen personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, skiljer sig inte särskilt mycket mellan stad och landsbygd¹³⁹ (17 % i landsbygdsområden 2018 och 24 % i EU-27), och håller sig i regel stabil över tid^{140 141}.

Tillgången till offentliga och privata tjänster är också en utmaning i många landsbygdsområden. Det rör sig bland annat om trafiknät och transporttjänster¹⁴².

Inom ramen för de två nuvarande programmen för utveckling av landsbygden i Finland (Fastlandsfinland och Åland) omfattas 70 % av befolkningen på landsbygden av lokala utvecklingsstrategier. Det innebär att Finland överträffar de ursprungligen fastställda målen (runt 48 % av befolkningen)¹⁴³. Så kallade Leader-grupper för lokalt ledd utveckling finns i alla landsbygdsområden¹⁴⁴.

Finland har den högsta andelen skog och annan trädbevuxen mark i EU-27 och skogssektorn spelar en viktig roll både ur ett ekologiskt och ekonomiskt perspektiv. Samtidigt som sektorn visar stabila siffror beträffande sysselsättningen ökade produktiviteten markant mellan 2005 och 2017 och är nu den högsta i EU-27¹⁴⁵. Redan 2012 hade den finska bioekonomin en andel på 12 % (23,5 miljarder euro) av mervärdet i den nationella ekonomin, vilket framför allt baserades på skogsbrukssektorn och den jordbruksbaserade livsmedelsindustrin (36 % respektive 16,6 %). Det finns 17 849 operativa affärsenheter som betecknats som verksamma inom bioekonomin, varav 3 147 inom jordbruket¹⁴⁶.

Finland har en särskild bioekonomistrategi, med fastställda mål för att skapa ny ekonomisk tillväxt och nya arbetstillfällen genom ökat företagande inom bioekonomin och genom produkter och tjänster med högt mervärde, samtidigt som driftsvillkoren säkerställs för naturens ekosystem. Strategin ska dessutom driva på Finlands bioekonomiska produktion till upp till 100 miljarder euro fram till 2025 (från 60 miljarder euro 2011) och skapa 100 000 nya arbetstillfällen¹⁴⁷. Regeringen har öronmärkt medel för utveckling av bioindustrin, inklusive forskning, pilotprojekt och investeringsstöd¹⁴⁸. Planen är att uppdateringen av Finlands bioekonomistrategi ska slutföras under 2021¹⁴⁹.

Källa: gemensamma forskningscentrumet: <https://datam.jrc.ec.europa.eu/datam/mashup/BIOECONOMICS/index.html>

2.9 Se till att EU:s jordbruk bättre tillmötesgår samhällets krav på livsmedel och hälsa, inbegripet säkra, näringsrika och hållbara livsmedel samt djurs välbefinnande

Antimikrobiell resistens är ett prioriterat område för Från jord till bord-strategin. I Finland är alla veterinärmedicinska läkemedel som innehåller antimikrobiella medel receptbelagda läkemedel och är tillgängliga antingen vid apotek med recept från veterinär eller direkt från veterinären. Veterinärer får lämna ut läkemedel för behandling av djur som de har hand om. I den tionde Esvac-rapporten 2020 anges att användningen av veterinärmedicinska läkemedel i Finland med 18,7 mg/populationskorrektionsenhet (PCU) (2018) är långt under EU-snittet på 118,3 mg/populationskorrektionsenhet¹⁵⁰.

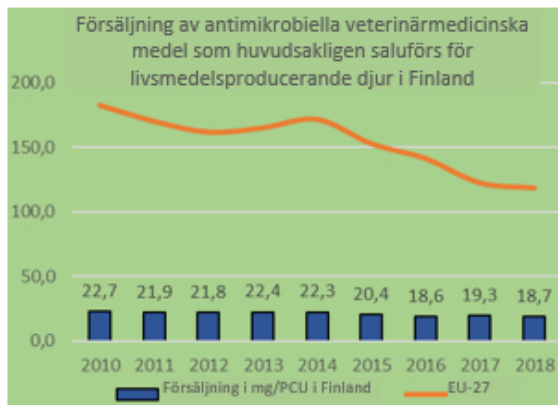
Läkemedelsfoder kan antingen produceras i foderfabriker eller importeras till Finland, men det krävs alltid recept från en veterinär. Produktionen och importen av läkemedelsfoder ska rapporteras till Livsmedelsverket i enlighet med förordningen om läkemedelsfoder (10/EEQ/2008).

Djurskydd är ett annat prioriterat område för Från jord till bord-strategin och är grundläggande för livsmedelssystemens hållbarhet. Det är därför viktigt att Finland ägnar tillräckliga resurser åt att genomföra EU:s bestämmelser på ovanstående områden. När det gäller genomförandet av EU-lagstiftningen har den finska behöriga myndigheten ett strategiskt tillvägagångssätt för att genomföra EU-kraven, använder resurser på ett effektivt sätt och stöder en hög grad av samstämmighet vid inspektionerna. Den behöriga myndigheten har även upprättat vissa djurskyddsindikatorer vid sina officiella kontroller¹⁵¹.

Att trygga säkerheten och en korrekt användning av bekämpningsmedel och kontroller av denna användning är avgörande för en hållbar livsmedelsproduktion. Siffror som offentliggjorts av Eurostat visar en uppåtgående trend för HRI 1 som tyder på användning av och risker för bekämpningsmedel (plus 44 %) för 2011–2018, vilket är den högsta siffran bland medlemsstaterna, att jämföra med EU-snittet på minus 17 %. Denna trend beror dock på användningen av urea i skogsbruket¹⁵², samtidigt som indikatorn sjunker inom jordbruket¹⁵³. Finland kommer mot denna bakgrund att behöva uppfylla målen i den gröna given.

Finland har mycket hög förekomst av övervikt och fetma¹⁵⁴ och en tung börda i form av icke-överförbara sjukdomar till följd av riskfaktorer rörande kosten, uttryckt som funktionsjusterat levnadsår per 100 000 invånare till följd av kostvanor¹⁵⁵. Det rör sig om ett antal olika kostfaktorer. Bland annat har Finland låg frukt- och grönsakskonsumtion¹⁵⁶. Åtgärder bör vidtas för att övergå till hälsosam hållbar kost i enlighet med nationella rekommendationer för att bidra till att minska förekomsten av övervikt och fetma och antalet fall av icke-överförbara sjukdomar, och på samma gång förbättra livsmedelssystemets övergripande miljöpåverkan. Detta skulle bland annat handla om att övergå till en mer växtbaserad kost med mindre rött kött och mer frukt och grönsaker, fullkorn, baljväxter, nötter och frön.

I Finlands avfallsförebyggande program (2017–2023)¹⁵⁷ ägnas viss uppmärksamhet åt livsmedelsförlust och avfall som uppstår i primärproduktionen och tidigt i leveranskedjan. Ytterligare insatser väntas i det kommande nationella programmet för förebyggande av livsmedelsavfall, enligt kravet i artikel 29.2a i ramdirektivet om avfall 2008/98/EG.

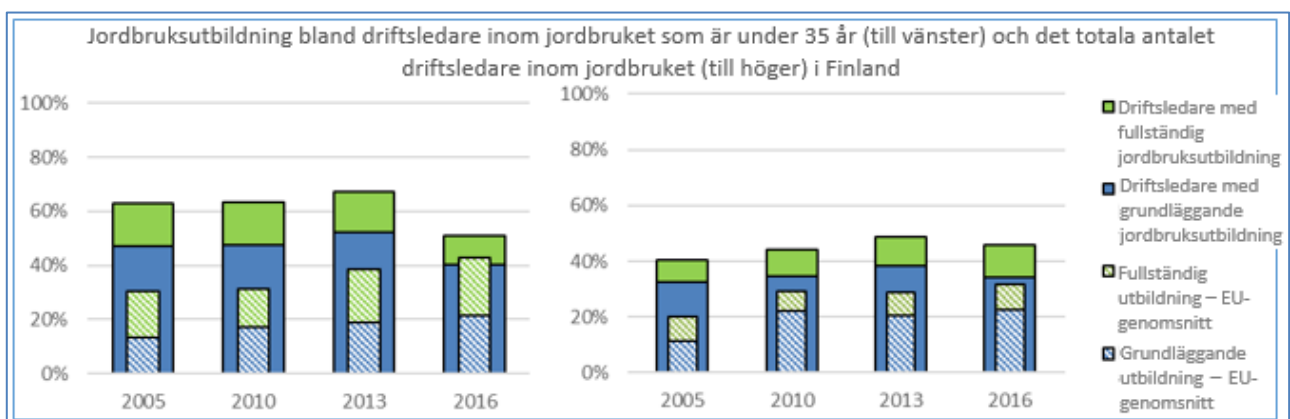
Källa: GD Jordbruk och landsbygdsutveckling enligt Esvac, tionde Esvac-rapporten (2020).

Källa: Eurostat [aei_hri].

2.10 Övergripande mål om kunskap, innovation och digitalisering

Finland har investerat i kunskap och innovation i syfte att bli ett ledande land på innovationsområdet¹⁵⁸. Landet räknas som ett av de bästa i olika internationella rankingar där man mäter innovation¹⁵⁹ och utbildning¹⁶⁰. Finland var också det land som hamnade först i Europeiska kommissionens index för digital ekonomi och digitalt samhälle 2020¹⁶¹. Finska jordbrukare har en högre utbildningsnivå än snittet i EU. Under 2016 hade 45 % av alla driftsledare inom jordbruket genomgått grundläggande eller fullständig jordbruksutbildning. Denna andel har dock minskat jämfört med 2013. Skillnaden mellan EU och Finland är större i gruppen med åtminstone grundläggande jordbruksutbildning (34,4 % jämfört med 22,7 % i EU-27), medan andelen jordbrukare som har genomgått fullständig jordbruksutbildning¹⁶² är nästan på samma nivå som EU-snittet (11,4 % jämfört med 9 %, 2016)¹⁶³. I Finland är andelen driftsledare inom jordbruket som är yngre än 35 år och har uppnått åtminstone en grundläggande utbildningsnivå inom jordbruk (50 %) högre än andelen bland det totala antalet driftsledare inom jordbruket (45 %). Det bör dock noteras att andelen driftsledare i den här åldersgruppen med fullständig jordbruksutbildning är lägre i Finland än genomsnittet i EU¹⁶⁴[se avsnitt 2.7].

Källa: Eurostat [[ef_mp_training](#)].

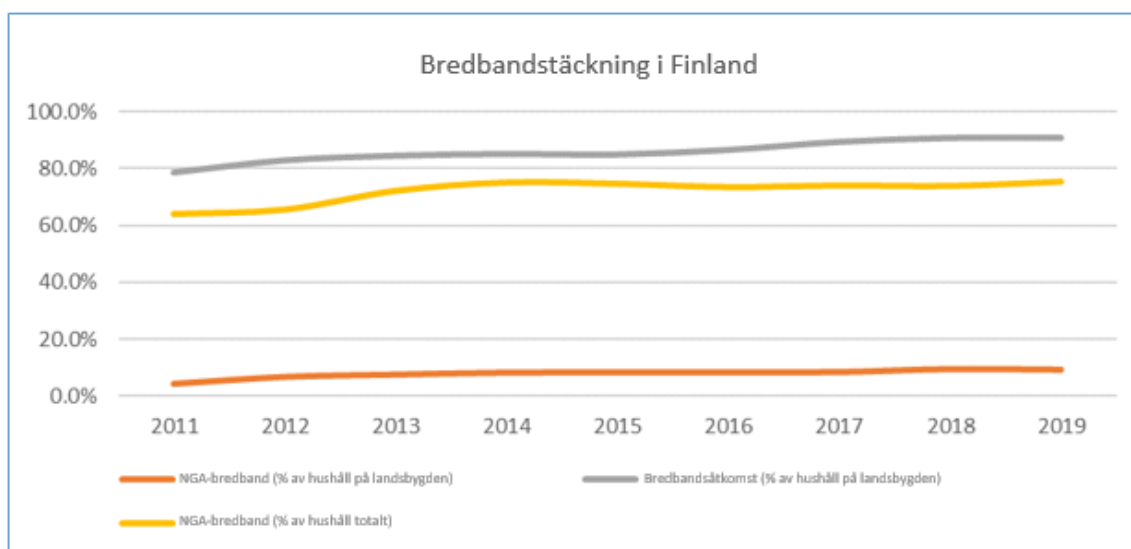
Under den nuvarande programperioden inrättades flera operativa grupper inom europeiska innovationspartnerskap i Finland, som inriktar sig på olika aspekter av produktion och lagring av spannmål, djurfoder, skogsbruk och digitalisering (totalt 10 grupper)¹⁶⁵. Programmets budget för projekt för utbildning, rådgivning och samarbete (europeiska innovationspartnerskap) i förhållande till de totala offentliga utgifterna inom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling är något högre än EU-28-snittet, även om den minskade under programperioden¹⁶⁶.

Trots att Finland har en hög täckning av abonnemang på mobilt bredband¹⁶⁷, en av de högsta täckningarna av 4G¹⁶⁸, inklusive täckning av mobilt 4G-bredband på landsbygden¹⁶⁹, samt ligger högt vad gäller andelen människor med åtminstone grundläggande digitala färdigheter i landsbygdsområden¹⁷⁰ är hanteringen av täckningen av NGA-bredband på landsbygden (under EU-snittet) fortfarande en utmaning. Täckningen av och tillgången till NGA på landsbygden uppgick till 9,12 % i hushållen under 2019, medan genomsnittet i EU ligger på 59,3 %¹⁷¹. Bristen på incitament för marknadsaktörer att investera i glesbefolkade områden är tydlig.

Det finska kunskaps- och innovationssystemet inom jordbruket är starkt, men relativt fragmenterat¹⁷². När det gäller rådgivare fanns, i januari 2019, 765 lantbruksrådgivare och 199 tjänsteleverantörsorganisationer registrerade i Livsmedelsverkets rådgivarregister¹⁷³.

Under 2019 handlade en stor del av den rådgivning som gavs inom programmet för utveckling av landsbygden 2014–2020 om djurskydd¹⁷⁴. Jordbrukarna har i stort varit nöjda med rådgivningen inom programmet, men under den framtida programperioden bör forskningen och rådgivningen vara bättre sammankopplade för snabbare spridning av ny information¹⁷⁵.

Det nationella landsbygdsnätverket är aktivt och välorganiserat i Finland. Flera evenemang har ägt rum med olika teman och nätverket uppskattas av de personer som arbetar med genomförandet av programmet för utveckling av landsbygden¹⁷⁶.

Källa: Europeiska kommissionen. *Index för digital ekonomi och digitalt samhälle*.

Individuella Desi-indikatorer – täckning av 1b1 snabbt bredband (NGA) [desi_1b1_fbnc].

Källa: Eurostat [[ef_mp_training](#)].

- ¹ Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/EDN-20171206-1>
- ² Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling. *Share of direct payments and total subsidies in agricultural factor income (2014–2018 average)*.
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/cap-expenditure-graph5_en.pdf
- ³ Europeiska kommissionen. Resultattavla för GJP-indikator: *Farming Income support*.
- ⁴ Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling. *GJP-kontextindikator C.25 Jordbrukets faktorinkomst och GJP-kontextindikator C.26 Jordbrukets företagsinkomst*. Inkomst baserad på Eurostat [[aact_eaa04](#)], [[aact_ali01](#)] och [[aact_eaa06](#)], där arbetstagarnas ersättning läggs till företagsinkomsten och divideras med det totala antalet årsarbetsenheter. Anmärkning: uppskattade uppgifter för 2019. Den genomsnittliga lönen i ekonomin baserad på Eurostat [[nama_10_a10_e](#)] om tusen arbetade timmar enligt inhemskt begrepp för arbetstagare och [[nama_10_a10](#)] om löner.
- ⁵ Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling, baserat på Eurostat-uppgifter [[aact_eaa01](#)], [[nama_10_a10](#)], [[nama_10_a10_e](#)].
- ⁶ Naturresursinstitutet (Luke).
<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/ekonomidoktorn/totalalkyl/period/nyckeltal/>
- ⁷ Naturresursinstitutet (Luke). <https://www.luke.fi/sv/nyheter/jordbrukets-lonsamhet-kommer-att-minskas-2019/>
- ⁸ Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling. *GJP-kontextindikator C.25 Jordbrukets faktorinkomst och GJP-kontextindikator C.26 Jordbrukets företagsinkomst*. Inkomst baserad på Eurostat [[aact_eaa04](#)], [[aact_ali01](#)] och [[aact_eaa06](#)], där arbetstagarnas ersättning läggs till företagsinkomsten och divideras med det totala antalet årsarbetsenheter. Anmärkning: uppskattade uppgifter för 2019. Den genomsnittliga lönen i ekonomin baserad på Eurostat [[nama_10_a10_e](#)] om tusen arbetade timmar enligt inhemskt begrepp för arbetstagare och [[nama_10_a10](#)] om löner.
- ⁹ Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.25 Jordbrukets faktorinkomst*. Baserat på Eurostat [[aact_eaa04](#)], [[aact_ali01](#)] och [[aact_eaa06](#)].
- ¹⁰ Statistikcentralen. http://www.stat.fi/til/tjt/2018/06/tjt_2018_06_2020-03-12_kat_002_fi.html
- ¹¹ Fi-compass. *Survey on financial needs and access to finance of EU agricultural enterprises*. 2020. 72 sidor.
https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/Survey_on_financial_needs_and_access_to_finance_of_EU_agricultural_enterprises_0.pdf
- ¹² Informationssystemet för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter. *FADN Standard reports*. Rapporten [YEAR.COUNTRY.TF14](#)
- ¹³ Jord- och skogsbruksministeriet. <https://mmm.fi/eu-n-suorat-tuet>
- ¹⁴ Beräkningar från generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling baserade på FADN-uppgifter (fram till 2018).
- ¹⁵ Eurostat. [[ef_m_farmang](#)].
- ¹⁶ Beräkningar från generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling baserade på FADN-uppgifter (fram till 2017).
- ¹⁷ Beräkningar från generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling baserade på FADN-uppgifter (fram till 2017) och CATS-uppgifter (Clearance Audit Trail System) (fram till 2017).
- ¹⁸ Beräkningar från generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling baserade på FADN-uppgifter (fram till 2018).
- ¹⁹ Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling, Ecorys och Wageningen Economic Research. *Study on risk management in EU agriculture*. Europeiska unionens publikationsbyrå, Bryssel 2018. 302 sidor.
- ²⁰ Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland, 2014–2020.
- ²¹ Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling, baserat på Comext.
- ²² Comext [[DS-058342 - EU trade since 1995 by CN sections](#)].
- ²³ Eurostat [[aact_eaa01](#)].
- ²⁴ Naturresursinstitutet (Luke). *Djurfoder och utfodring*. <https://www.luke.fi/sv/om-naturresurser/jordbruk/djurfoder-och-utfodring/>
- ²⁵ Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.27 Total faktorproduktivitet*. Baserat på Eurostat [[aact_eaa05](#)], [[aact_eaa04](#)], [[aact_ali01](#)], [[apro_cps1](#)] och [[ef_mptenure](#)] och FADN.
- ²⁶ Eurostat. [[aact_eaa01](#)].
- ²⁷ Eurostat. [[aact_ali01](#)].
- ²⁸ Eurostat. [[ef_m_farmang](#)].

- 29 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.14 Arbetsproduktiviteten inom jordbruket*. Baserat på Eurostat [[aact_eaa01](#)] och [[aact_ali01](#)].
- 30 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.25 Jordbrukets faktorinkomst*. Baserat på Eurostat [[aact_eaa04](#)], [[aact_ali01](#)] och [[aact_eaa06](#)].
- 31 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.28 Fastställd bruttokapitalbildning*. Baserat på Eurostat [[nama_10r_3qva](#)] och [[nama_10r_2gfcf](#)].
- 32 Vuotuinen täytäntöönpanokertomus, Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014-2020. https://www.maaseutu.fi/uploads/Implementation-report_2014FI06RDRP001_2019_0_fi.pdf
- 33 Fi-compass. *Financial needs in the agriculture and agri-food sectors in Finland*. Undersökningsrapport, 2020. 73 sidor. https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/financial_needs_agriculture_agrifood_sectors_Finland.pdf
- 34 Suomalaisen maitosektorin rakenteet ja niiden muutokset vuosina 1995–2018, PTT 2019.
- 35 *Support for Farmers' Cooperatives. Country report Finland 2012*, Wageningen UR.
- 36 *Support for Farmers' Cooperatives. Country report Finland 2012*, Wageningen UR.
- 37 Eurostat [[AACT_EAA01](#)].
- 38 *Study of the best ways for producer organisations to be formed, carry out their activities and be supported. Final report*. Europeiska kommissionen 2019. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2c31a562-ee5-11e9-a32c-01aa75ed71a>
- 39 Europeiska kommissionen. Resultattavla för GJP-indikator: *Adding value*
- 40 365 ruoan päivää: *Elintarviketeollisuuden toimialaraportti*. Työ- ja elinkeinoministeriö, Helsingfors 2019.
- 41 *Agriculture and food sector in Finland 2019. Natural resources and bioeconomy studies 37/2019*. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/544349>
- 42 Europeiska kommissionen. *Indikatorer för den gemensamma jordbrukspolitiken – Data explorer*. Resultatindikator för den gemensamma jordbrukspolitiken RPI_03 Värde för primärproducenter i livsmedelskedjan.
- 43 Beräkningar utförda av generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling baserade på Eurostat [[aact_eaa01](#)] [[sbs_na_ind_r2](#)] [[sbs_na_dt_r2](#)] [[sbs_na_1a_se_r2](#)].
- 44 Europeiska kommissionen. Indikatorer för den gemensamma jordbrukspolitiken – Data explorer. Resultatindikator för den gemensamma jordbrukspolitiken RPI_03 Värde för primärproducenter i livsmedelskedjan.
- 45 Europeiska miljöbyrån. <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/data-viewers/greenhouse-gases-viewer>
- 46 Europeiska miljöbyrån. <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/data-viewers/greenhouse-gases-viewer>
- 47 Europeiska miljöbyrån. <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/data-viewers/greenhouse-gases-viewer>
- 48 Naturresursinstitutet (Luke). *Maankäytön päästöt, nielut ja haasteet nautataloudessa*. PowerPoint-presentation. 2020. <https://www.slideshare.net/LukeFinland/maankytn-pstt-nielut-ja-haasteet-nautataloudessa-kristiina-regina-tutkimusprofessori-luke>
- 49 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.41 Organiskt material i åkermark*. Gemensamma forskningscentrumet, baserat på 2015 års Lucas-undersökning om markanvändning.
- 50 Europeiska kommissionen, gemensamma forskningscentrumet. ESDAC, 2006. https://esdac.jrc.ec.europa.eu/ESDB_Archive/octop/Resources/Peatland_Per_Country.pdf
- 51 Eurostat. *Agriculture, forestry and fishery statistics. 2019 edition*. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10317767/KS-FK-19-001-EN-N.pdf/742d3fd2-961e-68c1-47d0-11cf30b11489> – s. 88, figur 5.1.1: "Forest and other wooded land, 2015 (% share of total land area)".
- 52 FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation: <https://fra-platform.herokuapp.com/AUT/assessment/fra2020/extentOfForest/>
- 53 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.43 Produktion av förnybar energi från jord- och skogsbruket*. Baserat på Eurostat [[nrg_bal_c](#)] och [[nrg_cb_rw](#)] samt Strategie Grains.
- 54 Europeiska kommissionen. Beräkningar utförda av GD Jordbruk och landsbygdsutveckling och baserade på Eurostat [[nrg_cb_rw](#)].
- 55 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.44 Energianvändning i jordbruk, skogsbruk och livsmedelsindustri*. Baserat på Eurostat [[nrg_bal_s](#)].
- 56 Europeiska kommissionen. Arbetsdokument från kommissionens avdelningar – *Adaptation preparedness scoreboard Country fiches*. SWD(2018) 460 final.

- 57 Statsrådet. <https://valtioneuvosto.fi/sv/marin/regeringen/regeringsprogrammet/klimatneutralt-finland-som-tryggar-den-biologiska-mangfalden>
- 58 Jord- och skogsbruksministeriet. <https://mmm.fi/sv/nss>
- 59 Naturresursinstitutet (Luke). <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/maatalous-ja-maaseutu/maatalous-ja-ilmastonmuutos>
- 60 Naturresursinstitutet (Luke). <https://www.luke.fi/sv/om-naturresurser/skog/skogar-och-klimatforandring/>
- 61 Environmental Performance Index. <https://epi.yale.edu/epi-results/2020/component/air>
- 62 Meteorologiska institutet. <https://www.ilmatieteentilaitos.fi/tiedote/524194286>
- 63 FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation. <https://fra-platform.herokuapp.com/AUT/assessment/fra2020/extentOfForest/>
- 64 Statistikcentralen. http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_alue_sv.html
- 65 Lawrence, P., Meigh, J. & Sullivan, C. *The Water Poverty Index: an International Comparison*. Keele Economics Research Papers. 2002/19. 24 sidor. <https://econwpa.ub.uni-muenchen.de/econwp/dev/papers/0211/0211003.pdf>
- 66 Lantmäteriverket. <https://www.maanmittauslaitos.fi/ajankohtaista/suomi-57-000-168-000-jarven-maa>
- 67 Eurostat. Miljöindikator för jordbruket – mönster vad avser djurbesättning. [ef_lsk_main], [ef_lus_main].
- 68 Eurostat. Miljöindikator för jordbruket – användning av bekämpningsmedel. [aei_fm_salpest09]. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Agri-environmental_indicator_-_consumption_of_pesticides
- 69 Europeiska miljöbyrån. *Air pollutant emissions data viewer (Gothenburg Protocol, LRTAP Convention) 1990-2018*. <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/air-pollutant-emissions-data-viewer-3>
- 70 Statsrådet. *Maatalouden ammoniakkipäästöjen vähentäminen. Viljelijäopas*. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161984/MMM_Viljelijäopas_Maatalouden_ammoniakkipäästöjen_vahentaminen_FINAL.pdf?sequence=7&isAllowed=y
- 71 Eurostat. [sdg_02_60].
- 72 GD Jordbruk och landsbygdsutveckling. *Agriculture and environment*. Sidan 27. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/agriculture-environment_en.pdf
- 73 Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om framstegen när det gäller genomförandet av direktiv (EU) 2016/2284 om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar, COM/2020/266 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1593765728744&uri=CELEX:52020DC0266>
- 74 Idem.
- 75 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.41 Organiskt material i åkermark*. Gemensamma forskningscentrumet, baserat på 2015 års Lucas-undersökning om markanvändning.
- 76 Naturresursinstitutet (Luke). *Maankäytön päästöt, nielut ja haasteet nautataloudessa*. PowerPoint-presentation. 2020. <https://www.slideshare.net/LukeFinland/maankytn-pstt-nielut-ja-haasteet-nautataloudessa-kristiina-regina-tutkimusprofessori-luke>
- 77 Europeiska kommissionen. Resultattavla för GJP-indikator: *Soil Quality*.
- 78 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.42 Jorderosion orsakad av vatten*. Ursprunglig källa: gemensamma forskningscentrumet.
- 79 Eurostat. Miljöindikator för jordbruket – marktäckning. [ef_mp_soil], [ef_lus_main]. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Agri-environmental_indicator_-_soil_cover
- 80 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.40 Vattenkvalitet*. Baserat på Eurostat [aei_pr_gnb] och Europeiska miljöbyrån i form av *Waterbase – Water Quality, CSIO20*, baserat på uppgifter som rapporterats till Eionet.
- 81 Europeiska miljöbyrån. *Nitrate in groundwater in Europe*. https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/nitrate-in-groundwater-1#tab-chart_1 & <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/nutrients-in-freshwater/nutrients-in-freshwater-assessment-published-9>
- 82 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.40 Vattenkvalitet*. Baserat på Eurostat [aei_pr_gnb] och Europeiska miljöbyrån i form av *Waterbase – Water Quality, CSIO20*, baserat på uppgifter som rapporterats till Eionet.
- 83 Eurostat. [T2020_RN310].
- 84 Europeiska miljöbyrån. *Nitrate in rivers in Europe*. <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/nutrients-in-freshwater/nutrients-in-freshwater-assessment-published-9>
- 85 Finlands miljöcentral (SYKE). [https://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Suomen_vesien_tilaarvio_Jarvien_ja_jokie\(51384\)](https://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Suomen_vesien_tilaarvio_Jarvien_ja_jokie(51384))
- 86 Miljo.fi – miljöförvaltningens gemensamma webbtjänst.

- [https://www.environment.fi/fi-FI/Vesi/Pintavesien_tila/Pintavesien_ekologinen_ja_kemiallinen_ti\(17776\)](https://www.environment.fi/fi-FI/Vesi/Pintavesien_tila/Pintavesien_ekologinen_ja_kemiallinen_ti(17776))
- 87 Europeiska kommissionen. Arbetsdokument från kommissionens avdelningar – *Second River Basins Management Plans – Member State: Finland*. SWD(2019) 46 final.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=SWD:2019:46:FIN&qid=1551205988853&from=EN>
- 88 *State of the Baltic Sea – Second HELCOM holistic assessment 2011–2016*.
<http://stateofthebalticsea.helcom.fi/pressures-and-their-status/eutrophication>
- 89 Naturresursinstitutet (Luke).
<https://www.luke.fi/ruokafakta/sv/akermarksvarter/kvave-och-fosforbalansen/>
- 90 Europeiska kommissionen. Resultattavla för GJP-indikator: *Water Quality & Availability*.
- 91 Europeiska kommissionen. Arbetsdokument från kommissionens avdelningar – *Second River Basins Management Plans - Member State: Finland*. SWD(2019) 46 final.
- 92 Miljo.fi – miljöförvaltningens gemensamma webbtjänst.
<https://www.environment.fi/fi-FI/Vesi/Vesiensuojelu/Maatalous>
- 93 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.20 Bevattnad mark*. Baserat på Eurostat [[ef_poirrig](#)] och [[ef_m_farmleg](#)].
- 94 Europeiska miljöbyrån. *Water exploitation index plus (WEI+) for river basin districts (1990–2015)*.
<https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/explore-interactive-maps/water-exploitation-index-for-river-2>
- 95 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.35 Index över odlingslandskapets fåglar*. Eurostat [[env_bio2](#)], ursprunglig källa: EBCC, BirdLife, RSPB och CSO.
- 96 Europeiska kommissionen. Resultattavla för GJP-indikator: *Biodiversity*.
- 97 Naturresursinstitutet (Luke). <https://stat.luke.fi/sv/indikator/fagelpopulationer-i-jordbruksmiljoeer>
- 98 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.36 Bevarandestatus för livsmiljöer inom jordbruksområden*. Ursprunglig källa: [Europeiska miljöbyrån](#).
- 99 Eurostat. *Biodiversity statistics*. [[env_bio](#)].
- 100 Uppgifter som rapporterats av medlemsstaterna om påverkan på och hot mot livsmiljötyper och arter. Artikel 17, habitatdirektivet 92/43/EEG. <https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/state-of-nature-in-the-eu/article-17-national-summary-dashboards/main-pressures-and-threats>
- 101 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.18 Jordbruksareal*. Baserat på Eurostat [[apro_cpsh1](#)].
- 102 Naturresursinstitutet (Luke). *Maankäytön päästöt, nielut ja haasteet nautataloudessa*. PowerPoint-presentation. 2020. <https://www.slideshare.net/LukeFinland/maankytn-psst-nielut-ja-haasteet-nautataloudessa-kristiina-regina-tutkimusprofessori-luke>
- 103 Naturresursinstitutet (Luke).
https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/545599/luke_luobio_12_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- 104 Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling. Baserat på Eurostats uppgifter om mark i träda och det gemensamma forskningscentrumets uppgifter från Lucas-undersökningen för uppskattning av landskapselement.
- 105 Europeiska kommissionen, analys av GD Jordbruk och landsbygdsutveckling baserad på medlemsstaternas anmälningar i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013.
- 106 Europeiska kommissionen. Resultattavla för GJP-indikator: *Biodiversity*.
- 107 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.19 Jordbruksareal som används för ekologiskt jordbruk*. Baserat på Eurostat [[org_cropar_h1](#)] och [[org_cropar](#)].
- 108 Årlig genomföranderapport avseende programmet för utveckling av landsbygden i Finland, 2019: 133 sidor. https://www.maaseutu.fi/uploads/Implementation-report_2014FI06RDRP001_2019_0_fi.pdf
- 109 Europeiska kommissionen. Resultattavla för GJP-indikator: *Organic Production*.
- 110 Statsrådet. *Regeringsprogram. 3.4.2 Jordbruket*.
<https://valtioneuvosto.fi/sv/marin/regeringen/regeringsprogrammet/jordbruket>
- 111 FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation.
<https://fra-platform.herokuapp.com/AUT/assessment/fra2020/extentOfForest/>
- 112 Forest Europe. *State of Europe's Forests 2015*. 2015. 314 sidor.
<https://www.foresteurope.org/docs/fullsoef2015.pdf>
- 113 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.34 Natura 2000-områden*. Baserat på uppgifter från Natura 2000-barometern och Europeiska miljöbyrån, Corine Land Cover 2018.
- 114 Naturresursinstitutet (Luke). https://stat.luke.fi/sv/skogsskydd-112019_sv
- 115 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.38 Skyddad skog*. Ursprunglig källa: Forest Europe/Unece/FAO – rapporten *State of Europe's Forests 2015*, tabellerna A4.14 och A4.15.
- 116 Europeiska miljöbyrån. *Conservation status of forest habitat types by region*.
https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/conservation-status-forest-habitat-types#tab-chart_1

- 117 Europeiska miljöbyrån baserat på uppgifter från medlemsstaterna om bevarandestatus för livsmiljötyper och arter 2013–2018 (artikel 17, habitatdirektivet 92/43/EEG). Andel av livsmiljöområdet som rapporterats vara i gott skick, annat skick än gott skick samt i okänt skick.
<https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/state-of-nature-in-the-eu/article-17-national-summary-dashboards/condition-of-habitat>
- 118 Europeiska miljöbyrån baserat på uppgifter från medlemsstaterna om bevarandestatus för livsmiljötyper och arter 2013–2018 (artikel 17, habitatdirektivet 92/43/EEG). Totalt livsmiljöområde (km²) i varje statuskategori. <https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/state-of-nature-in-the-eu/article-17-national-summary-dashboards/condition-of-habitat>
- 119 Europeiska miljöbyrån baserat på uppgifter från medlemsstaterna om bevarandestatus för livsmiljötyper och arter 2013–2018 (artikel 17, habitatdirektivet 92/43/EEG).
<http://cdr.eionet.europa.eu/fi/eu/art17/envxtxaya>
- 120 Eurostat [[ef_m_farmang](#)].
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EF_M_FARMANG_custom_187839/default/table?lang=en
- 121 Europeiska kommissionen. *Evaluation of the impact of the CAP on generational renewal, local development and jobs in rural areas*, 2019, s. 42.
- 122 Eurostat. [[ef_m_farmang](#)].
- 123 Fi-compass. *Financial needs in the agriculture and agri-food sectors in Finland*. Undersökningsrapport, 2020. 73 sidor.
https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/financial_needs_agriculture_agrifood_sectors_Finland.pdf
- 124 *Maatalouden asema rahoitusmarkkinoilla*. PTT työpapereita 200, Helsingfors 2019.
<https://www.ptt.fi/julkaisut-ja-hankkeet/kaikki-julkaisut/maatalouden-asema-rahoitusmarkkinoilla.html>
- 125 Årlig genomföranderapport avseende programmet för utveckling av landsbygden i Finland, 2019:
<https://www.maaseutu.fi/uploads/PDF/Vuosiraportti-2019.pdf>
- 126 Eurostat. [[urt_bd_hgn2](#)].
- 127 Programmet för utveckling av landsbygden på Åland, 2014–2020, version 6.1, och programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland, 2014–2020, version 7.1.
- 128 Årlig genomföranderapport avseende programmet för utveckling av landsbygden i Finland, 2019:
<https://www.maaseutu.fi/uploads/PDF/Vuosiraportti-2019.pdf>
- 129 Eurostat [[urt_qind3](#)].
- 130 Eurostat, GISCO. Baserat på 2011 års befolkningsmatris, avgränsning av lokala administrativa enheter 2018 och Nuts 2016. Indelning utifrån urbaniseringsgrad (DEGURBA).
- 131 Copus m.fl. (2020). Interimsrapporten *ESCAPE European Shrinking Rural Areas: Challenges, Actions and Perspectives for territorial Governance*. ESPON Escape-projektet och Europeiska kommissionen. Arbetsdokument från kommissionens avdelningar – *Additional figures, maps and tables on the key aspects of demographic change and its impact*, SWD(2020) 109 final.
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-staff-working-document-impact-demographic-change-17june2020_en.pdf
- 132 Europeiska kommissionen. Arbetsdokument från kommissionens avdelningar – *Additional figures, maps and tables on the key aspects of demographic change and its impact*, SWD(2020) 109 final.
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-staff-working-document-impact-demographic-change-17june2020_en.pdf
- 133 Eurostat. [[lfst_r_ergau](#)].
- 134 Eurostat. [[lfst_r_urgau](#)].
- 135 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.11 Sysselsättningsstruktur*. Baserat på Eurostat [[nama_10r_3empers](#)].
- 136 Finlands arbets- och näringsministerium. *Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2018?* 2020. 75 sidor.
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162127/Minne%20uudet%20tyopaikat%20syntyivat%20vuonna%202018.pdf>
- 137 Naturresursinstitutet (Luke). https://stat.luke.fi/sv/annan-foretagsverksamhet-av-jordbruks-och-tradgardsforetag-ar-2016_sv-0
- 138 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.08 BNP per capita*. Baserat på Eurostat [[nama_10r_3gdp](#)] och [[nama_10r_3popgdp](#)].
- 139 Europeiska kommissionen. Arbetsdokument från kommissionens avdelningar – *Additional figures, maps and tables on the key aspects of demographic change and its impact*. SWD(2020) 109 final. Sidan 56.
- 140 Europeiska kommissionen. Resultattavla för GJP-indikator: [Jobs and growth in rural areas](#).
- 141 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.09 Fattigdom*. Baserat på Eurostat [[ilc_peps11](#)].

- 142 OECD Rural Policy Reviews: Finland 2008. https://read.oecd-ilibrary.org/urban-rural-and-regional-development/oecd-rural-policy-reviews-finland-2008_9789264041950-en#page77
- 143 Årlig genomföranderapport avseende programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland, 2019, och årlig genomföranderapport avseende programmet för utveckling av landsbygden på Åland, 2019.
- 144 Leader-Suomi. <https://www.leadersuomi.fi/sv/leader-ryhmat/>.
- 145 Eurostat [for awu] och Eurostat [for eco cp].
- 146 Finlands arbets- och näringsministerium. *Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2018?* 2020. 75 sidor. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162127/Minne%20uudet%20työpaikat%20syntyivät%20vuonna%202018.pdf>
- 147 Europeiska kommissionen. *The bioeconomy in different countries*. https://ec.europa.eu/knowledge4policy/visualisation/bioeconomy-different-countries_en
- 148 Idem.
- 149 Bioekonomi. *Updated Finnish Bioeconomy Strategy aims to promote sustainable growth and climate objectives*. <https://www.bioeconomy.fi/updated-finnish-bioeconomy-strategy-aims-to-promote-sustainable-growth-and-climate-objectives-2>
- 150 Europeiska läkemedelsmyndigheten, europeisk övervakning av veterinär användning av antimikrobiella medel (Esvac). *Sales of veterinary antimicrobial agents in 31 European countries in 2018 – trends from 2010 to 2018 Tenth ESVAC Report*. <EMA/24309/2020>.
- 151 Europeiska kommissionen, GD Hälsa och livsmedelssäkerhet, rapport från kontoret för livsmedels- och veterinärfrågor, 2019: https://ec.europa.eu/food/audits-analysis/audit_reports/details.cfm?rep_id=4180
- 152 Urea anses vara ett bekämpningsmedel med potentiellt låg risk i kommissionens tillkännagivande 2018/C 265/02. En ny bedömning av statusen för urea kommer att inledas den 1 september 2021.
- 153 Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes): <https://tukes.fi/sv/kemikalier/vaxtskyddsmedel/saker-anvandning-av-vaxtskyddsmedel/harmoniserade-riskindikatorer>
- 154 Eurostat [SDG 02 10].
- 155 Gemensamma forskningscentrumet. <https://ec.europa.eu/jrc/en/health-knowledge-gateway/societal-impacts/burden>
- 156 Eurostat [hlth_ehis_fv3c].
- 157 Statsrådet. *From recycling to a circular economy: National waste plan to 2023*. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160889/SY_01en_18_WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- 158 Sitra. *Suomi innovaatiotoiminnan kärkimaaksi. Kilpailukykyinen innovaatioympäristö - kehittämisohjelman loppuraportti*. 2005. <https://media.sitra.fi/2017/02/27173347/Inno1-2.pdf>
- 159 Globalt innovationsindex. <https://www.globalinnovationindex.org/Home>
- 160 OECD. Better Life Index. <http://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/education/>
- 161 Europeiska kommissionen. Index för digital ekonomi och digitalt samhälle (Desi). <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>
- 162 Med *fullständig jordbruksutbildning* avses här varje kurs motsvarande minst två års utbildning på heltid efter avslutad obligatorisk skolgång, vilken fullgörs vid lantbruksskola, universitet eller annan institution för högre utbildning inom jordbruk. Eurostat [ef mp training].
- 163 Europeiska kommissionen. *GJP-kontextindikator C.24 Jordbruksutbildning hos driftsledare inom jordbruket*. Baserat på Eurostat [ef mp training].
- 164 Idem.
- 165 Europeiska kommissionen. Europeiskt innovationspartnerskap för produktivitet och hållbarhet inom jordbruket. https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/eip-agri-projects/projects/operational-groups?search_api_views_fulltext=op=OR&search_api_views_fulltext=&field_proj_geographical_area%5B%5D=97
- 166 Finlands regionala program för utveckling av landsbygden 2014–2020. Senast antagna version från november 2020.
- 167 OECD. *Mobile broadband subscriptions*. <https://data.oecd.org/broadband/mobile-broadband-subscriptions.htm#indicator-chart>
- 168 Europeiska kommissionen. *4 G mobile broadband (LTE) coverage (as a % of households)*. 2019.
- 169 Europeiska kommissionen. *Rural 4G mobile broadband (LTE) coverage (as a % of households)*. 2019.
- 170 Europeiska kommissionen. *Individuals with at least basic skills, by individuals living in sparsely populated area*.
- 171 Europeiska kommissionen. *Rural NGA broadband coverage/availability (as a % of households)*. 2019.
- 172 Fjärde rapporten från den strategiska arbetsgruppen för kunskaps- och innovationssystem inom jordbruket (Akis), ständiga kommittén för jordbruksforskning, 2019. Hänvisning till *Diversity of European AKISs in 2014* (Knierim and Prager, 2015).

-
- ¹⁷³ Jord- och skogsbruksministeriet. *Maaseutuohjelma 2014-2020. Neuvontatoimenpiteen arviointi*. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja, 2019:12.
https://www.maaseutu.fi/uploads/mmm_12_2019_maaseutuohjelma-2014_2020_neuvontatoimenpiteen-arviointi.pdf
- ¹⁷⁴ Årlig genomföranderapport avseende programmet för utveckling av landsbygden i Finland, 2019:
<https://www.maaseutu.fi/uploads/PDF/Vuosiraportti-2019.pdf>
- ¹⁷⁵ Jord- och skogsbruksministeriet. *Maaseutuohjelma 2014-2020 – neuvontatoimenpiteen arviointi*. 2019.
https://www.maaseutu.fi/uploads/mmm_12_2019_maaseutuohjelma-2014_2020_neuvontatoimenpiteen-arviointi.pdf
- ¹⁷⁶ Landsbygd.fi. *Maaseutuverkoston arviointi*.
<https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/vaikutukset/arviointi/maaseutuverkoston-arviointi>